

תורה אור המבואר

מאמרים
על פרשיות התורה ומועדי השנה

מלוקטים מספרי
תורה אור ולקוטי תורה

ד"ה נשא את ראש בני גרשון

גרשון קהת ומררי בעבודה הרוחנית

מחולק לסעיפים עם פיסוק מלא,
בהוספת ביאורים, פיענוחים, הערות וצינונים

פרשת נשא

שנה ד | גליון קצ"ג

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושש לבריאה

©
כל הזכויות שמורות
למערכת ליקוטי תורה המבואר

הרב לוי געלב

עורך ראשי

הרב משה גורארי' - הרב חיים זקס
הרב משה לינק - הרב משה מרינובסקי
עורכים

בשורה טובה

לשמוע ולהוריד אלפי שיעורים בחסידות, בתניא, דרך מצותיך,
לקוט"ת ותו"א ועוד, באודיו או בכתב
נא לבקר באתר החדש והמפואר אוצר החסידות
otzerhachassidus.com

לקבל הגיליונות באימייל או להקדיש הגיליונות הבאים
(+1) 718-650-6295
LikuteiTorah@otzerhachassidus.com

לפרטים אודות מוקדי ההפצה בארה"ק וכן להשתתף בהוצאת ההפצה בארה"ק
050-4109309
L109309@gmail.com

יו"ל ע"י

הרב לוי געלב
(+1) 310-938-4016
info@maamaronline.com

מכון לעבדך באמת
בארה"ב 718-650-6295 (+1)
בארה"ק 050-4109309
info@otzerhachassidus.com

The Ma'amarim of LIKUTEI TORAH and TORAH OR are copyright by the Kehot Publication Society, a division of Merkos L'inyonei Chinuch Inc. and are reprinted here with permission.

פתח דבר

בעזה"י

בשבת והודיה לה', מוגש בזה לפני ציבור הלומדים, מאמר "ד"ה נשא את ראש בני גרשון" בסדרת "לקוטי תורה המבואר", שהוא פירוש וביאור על מאמרי חסידות דפרשיות השבוע ומועדי השנה, מלוקטים מספרי תורה אור ולקוטי תורה לרבינו הזקן נבג"מ זצוקללה"ה. ומטרתו להקל בלימוד ה'חסידישע פרשה' בכל שבוע.

הביאור מבוסס על המאמרים המיוסדים על דרוש זה וכן על עוד 'הנחות' מאותו הדרוש (כגון: מספר מאמרי אדמו"ר הזקן, תורת חיים, מאמרי אדמו"ר האמצעי, אור התורה וכו'). כמו כן נכתבו "ביאורי מושגים" - הסברה רחבה של מושגים יסודיים בחסידות, המופיעים במאמר.

גם ביאורי המושגים מיוסדים על מקומות אחרים בדא"ח אשר שם מבואר הענין באריכות וביאור יותר (כידוע ש'דברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר').

כפי שנראה לעין הקורא, נשתפרו הקונטרסים בתוספת מרובה על העיקר ממה שהיו, בעריכת המאמרים ע"י צוות משפיעים שיחי', עימוד ועיצוב חדש, וגם הגהה יסודי שיהיה נקי ומנופה מכל טעותי הדפוס, ועוד הרבה תיקונים אשר כל הרואה יאמר ברקאי.

לבקשת רבים, ניתן לקבל הקונטרסים מדי שבוע בשבוע באימייל, לקבלו נא לשלוח אימייל לכתובת: subscription@otzerhachassidus.com, וכן אפשר להוריד את הקונטרס, וכמו כן גם הקונטרסים האחרים שי"ל על ידינו בכתובת: otzerhachassidus.com.

כבר אמר דוד המלך ע"ה "שגיאאות מי יבין", יתכן כי נפלו אי הבנות בעניינים המבוארים או טעותי הדפוס וכדומה. על כן שטוחה בקשתנו בפני ציבור המעיינים בקונטרס - לשלוח את הערותיהם ונתקנם בבוא העת אי"ה.

כתובת למשלוח הערות: likuteitorah@otzerhachassidus.com

ויה"ר שנזכה לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", ונזכה לשמוע תורה חדשה, "תורה חדשה מאתי תצא" (ישעיה נא, ד), במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש. המאמרים של לקוטי תורה ותו"א שייכים להוצאת קה"ת ונדפס ברשותם, תשוח"ח להם.

ח' סיון - ה'תשע"ה

בברכת שבתא טבא

לוי געלב

מכון לעבדך באמת

הזדמנות פז

דרוש אברך או בחור נמרץ לסיוע בהפצת המעיינות לפעילות בתוככי אנ"ש בתשלום נאה. לעבודה נדרש כמה שעות בשבוע לקבץ סכומי הקדשות (בשעות וזמנים לפי בחירתו) עבור הקונטרסים הנצחות לע"נ קרובים או לרגל שמחה או לזכות והצלחה.

מי שמעוניין בזה יפנה למכוננו

בטל: בארה"ב 718-650-6295 בארה"ק 0504109309

או באימייל: info@otzerhachassidus.com

ד"ה

נשא את ראש

בני גרשון וכו'

גרשון קהת ומררי
בעבודה הרוחנית

תוכן המאמר

פתיחה

דיוקים בפסוקים שבתחילת הפרשה בענין בני גרשון.....ז

פרק א

ביאור ענין המשכן ומסעותיו במדבר.....ז

פרק ב

פעולת המסעות - הכנה לעתיד לבוא.....י

פרק ג

נסיעת המשכן והכנעת המדבר בעבודת האדם.....יג

פרק ד

משא הקרשים ע"י בני מררי - בעבודת האדם.....טז

פרק ה

משא היריעות ע"י בני גרשון - בעבודת האדם.....כ

פרק ו

'קרשים' ו'יריעות' בעבודת התפילה.....כא

פרק ז

'יריעות' - רצוא ושוב, אהבת עולם ואהבה רבה.....כה

פרק ח

עבודת בני קהת - יראה עילאה.....כט

פרק ט

חיבור יראה תתאה ויראה עילאה.....לא

פרק י

"על פי אהרן ובניו".....לג

פרק יא

מקדש אדני"י כוננו ירך.....לו

ב"ה. לקו"ת פ' נשא, ד"ה נשא את ראש בני גרשון וגו' [כ, א - כא, ד]

פרשה נשא

נשא את ראש בני גרשון וגו'. יש להבין, למה נאמר בבני גרשון גם הם, כ א וגם מה שכתוב בבני גרשון דוקא על פי אהרן ובניו תהיה כל עבודת בני הגרשוני, ולא נאמר כן בבני קהת ומררי.

אך הנה תחלה צריך להבין כללות ענין המשכן ונסיעתם במדבר. דהנה, שרש טעם נסיעתם במדבר עם המשכן וכליו היה כדי להכניע כח יניקת

פתיחה

דיוקים בפסוקים שבתחילת הפרשה בענין בני גרשון

"נשא¹ את ראש בני גרשון וגו'".²

בתחלת פרשתנו כתיב: "וידבר ה' אל משה לאמר, נשא את ראש בני גרשון גם הם לבית אבותם למשפחותם".

יש להבין, למה נאמר בבני גרשון "גם הם".

בסוף פרשת במדבר³ נאמר הציווי למשה ואהרן למנות את בני קהת. ובהמשך לזה נאמר בתחלת פרשתנו הציווי על מנין בני גרשון, ולשון הפסוק הוא "נשא את ראש בני גרשון גם הם". ומלשון זה משמע, "שעיקר נשיאת ראש נאמר בבני קהת" (לקו"ת בהביאור, פ"ו), ואילו בני גרשון, אף שגם בהם נאמר ציווי על נשיאת ראשם, מכל מקום הם טפלים בזה לבני קהת⁴.

פרק א

ביאור ענין המשכן ומסעותיו במדבר

אך הנה תחלה צריך להבין כללות ענין המשכן ונסיעתם במדבר.

בכדי להבין את פרטי העבודות של בני גרשון ובני קהת ובני מררי בבחינתם הרוחנית, יש להקדים תחילה ביאור כללות הכוונה בנסיעת המשכן במדבר ממקום למקום.

[ונקודת הדברים:]

דהנה, שרש טעם נסיעתם במדבר עם המשכן וכליו היה כדי להכניע כח יניקת החיצונים,

1. ביאורנו מיוסד בעיקר על הביאור למאמר זה, שנדפס בלקו"ת כא, ב (להלן: לקו"ת בהביאור), ובסה"מ הנחות הר"פ ע' מו (להלן: הנחת הר"פ). הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי ממאמר זה שנדפסה בסה"מ תקס"ז ע' קצב (להלן: תקס"ז). מאמרי אדמו"ר האמצעי במדבר ח"א עמ' קסז, שמיוסד על מאמר זה (להלן: מאמרי אדה"א). אוה"ת נשא עמ' רלו ואילך, הוספות שם עמ'

80 (להלן: אוה"ת).

2. במדבר ד, כב.

3. במדבר ד, ב.

4. ואילו בבני מררי - לא נאמר כלל "נשא את ראש".

והיינו שאצלם אין כלל ענין של נשיאת ראש, גם לא בבני גרשון. ונתבאר בהגהת הצ"צ בסוף המאמר.

5. במדבר ד, כז.

החיצונים, ששרש יניקתם הוא במדבר דוקא, ולכך, במדבר אין שם גידול צמח ודשא כלל, אלא שממון בלבד, כי ההשפעה היא מסטרא דקדושה דוקא, ואתה מחיה את כולם, וכתוב צדיק ה', פירוש צדיק, שהוא משפיע ובעל צדקה, וכן בכל סטרא דקדושה יש בחינה זו. והנה בהקב"ה, החסד נמשך מצד הגדולה, כמ"ש אך אפים וגדל חסד, ובכל סטרא דקדושה החסד נמשך

ששרש יניקתם הוא במדבר דוקא.

ה'חיצונים' הם הקליפות וה'סטרא אחרא'⁶. ותחילת יניקת הקליפות הוא המדבר, והוא המקור לכל הקליפות⁷.

ולכן נסעו ישראל במדבר מ"ב מסעות עם המשכן וכליו, בכדי שעל ידי גילוי האור האלקי שבמשכן יכנע כח יניקת החיצונים שמקורו במדבר.

[ויאריך מתחילה לבאר את השייכות בין

מדבר והחיצונים. ואח"כ יבאר את ענין הכנעתם

ע"י המשכן:]

ולכך, במדבר אין שם גידול צמח ודשא כלל, אלא שממון בלבד. כי ההשפעה - היא מסטרא דקדושה דוקא, "ואתה מחיה את כולם"⁸, וכתוב⁹ "צדיק ה'" פירוש 'צדיק' - שהוא משפיע ובעל צדקה, וכן בכל סטרא דקדושה יש בחינה זו.

ענין זה, שהמדבר הוא שורש יניקת הקליפות, מתבטא בכך שבמדבר אין כל צמיחה. דהיינו - שהמדבר אינו 'משפיע' ונותן לזולתו, ולכן לא

צומח ממנו מאומה. כי ענין ההשפעה ונתינת חיות הוא מצד הקדושה דוקא.

דהנה, אצל הקב"ה אנו מוצאים שמדתו היא להשפיע, וכמו שכתוב 'ואתה מחיה את כולם', כלומר שהשפעת החיות נמשכת מ'אתה' - הקב"ה - דוקא. וזהו ג"כ מה שנאמר 'צדיק ה'', היינו שהקב"ה הוא בעל צדקה והשפעה. וכמו שהקב"ה משפיע חסד כך הוא גם בכל צד הקדושה יש בו תכונה זו של השפעה לזולת.

[ויבאר מהו הטעם שבסטרא דקדושה יש

את תכונת ההשפעה, שעל פי זה יובן מדוע

אינה שייכת בסטרא אחרא:]

והנה, בהקב"ה - החסד נמשך מצד הגדולה, כמ"ש¹⁰ "אך אפים וגדל חסד".

אצל הקב"ה עצמו - השפעת החסד נמשכת מצד גדולתו ית', 'ועל דרך משל המלך, מצד עוצם גדלו ורוב עשרו הרי הוא משפיע לכל, וההשפעה הוא כיד המלך בריבוי מאד, שכל זה הוא מצד הגדולה" (סה"מ עטר"ת עמ' קכ)¹¹.

9. תהלים קמה, יז.

10. תהלים קמה, ח.

11. וזהו 'אך אפים וגדל חסד': "פי' אך אפים שהפנים ארוכים וכמ"ש באור פני מלך חיים, דהנה פי' אריכא דאנפין היינו בחי' כתר עליון שהוא נק' אריך ע"ש האריכות וההתפשטות בלי הגבלה, וע"כ נק' גדל חסד כלומר שהחסד שלו הוא גדול, כי הוא מתפשט בלי הגבלה והוא בבחי' א"ס ממש לכך בחי' החסד המתפשט ממנו גדול הוא" (מאמרי אדה"ז תק"ע עמ' קלו).

6. "סטרא אחרא - פירוש צד אחר שאינו צד הקדושה, וצד הקדושה אינה השראה והמשכה מקדושתו של הקדוש ברוך הוא. . על דבר שבטל אצלו יתברך" (תניא פ"ו).

7. "והוא לעומת בחינת ירושלים, שהוא המקור לכל העולם כולו בקדושה, שנמשך שם ההשפעה מלמעלה. . ומשם היו מקבלים כל הארצות. . ואת זה לעומת זה עשה האלקים - בחינת מדבר הוא מקור כל הקליפות" (לקו"ת ד"ה אלה מסעי פ"א, צא, ב).

8. נחמיה ט, ו.

מצד הביטול, שבטל לה' ונחשב לאין ואפס בעיניו, לכן ראוי ליתן לזולתו שהוא חשוב יותר, וכמ"ש באברהם ואנכי עפר ואפר, ולפיכך היה עושה חסד עם כל בני אדם כו'. מה שאין כן מי שהוא יש ודבר ואינו בטל, צריך הכל לגרמיה ואינו בחינת משפיע, ולכן במדבר הם נחש שרף ועקרב, ג' קליפות, ששם מקור הקליפות, שהם יש ודבר נפרד ואין בהם בחינת הביטול, לכן אין ממנו שום השפעה. והנה, לכך היה נסיעת הארון וישראל במדבר, כדי להכניע

צריך הכל לגרמיה¹⁴, ואינו בחינת משפיע.

מי שאינו בטל להקב"ה, מרגיש את עצמו כדבר חשוב, יש' ו'דבר', וממילא הוא רוצה הכל לעצמו, ואינו משפיע לזולתו.

וזו היא תכונת הקליפות "שמבקשים הכל בשביל עצמם, לגרמיה, ואין משפיעים לזולתם" (לקו"ת ד"ה אלה מסעי פ"א).

ולכן, במדבר הם "נחש שרף ועקרב"¹⁵ – ג' קליפות, ששם מקור הקליפות, שהם יש ודבר נפרד ואין בהם בחינת הביטול, לכן אין ממנו שום השפעה.

כאמור לעיל, המדבר הוא תחילת ושורש חיות הקליפות. ולכן נאמר בכתוב שהוא מקום "נחש שרף ועקרב" ומבואר בספרי קבלה שהם מורים על ג' קליפות הטמאות. וזהו הטעם הפנימי מדוע אין צמיחה במדבר, כי מהקליפה אין שום צמיחה והשפעה.

[ועתה, אחר שביאר ענינו של המדבר,

יבאר הטעם לנסיעת המשכן במדבר:]

והנה, לכך היה נסיעת הארון וישראל במדבר – כדי להכניע את המדבר.

ובכל סטרא דקדושה – החסד נמשך מצד הביטול, שבטל לה', ונחשב לאין ואפס בעיניו, לכן ראוי ליתן לזולתו שהוא חשוב יותר. וכמ"ש באברהם¹²: "ואנכי עפר ואפר", ולפיכך היה עושה חסד עם כל בני אדם כו'.

הסיבה לתכונת השפעת החסד אצל כל מי שהוא מסטרא דקדושה, היא (לא מצד הגדולה כפי שהוא אצל הקב"ה עצמו, אלא להיפך) משום שמעוצם ביטולו לה' אינו מחשיב כלל את מציאותו, "ויאמר לנפשו כשיראה דוחק העני וצערו למה אהיה חשוב יותר ממנו שאני אהיה בטוב ההרחבה והוא יהי' בצער, נהפוך הוא: אני איני כדאי כי אם שיריים בעולם ממש, והוא כדאי וחשוב יותר ממני, ולכן ראוי ונכון לתת לו מה שיש לי" (מאמרי אדה"ז כתובים עמ' שא).

וכך מצינו באברהם אבינו, שלא החשיב כלל את מציאותו וכמו שאמר על עצמו "ואנכי עפר ואפר"¹³, ומסיבה זו היה עושה חסד עם כל בני אדם, גם עם ערביים המשתחווים לעפר רגליהם.

[ועל פי זה יובן מדוע מצד הקליפה אין

שום השפעה:]

מה שאין כן מי שהוא יש ודבר, ואינו בטל,

15. דברים ח, טו: במדבר הגדול והנורא נחש שרף ועקרב.

וראה לקו"ת להאריז"ל עה"פ.

12. בראשית יח, כז.

13. ראה חולין פט, א.

14. = לעצמו.

את המדבר, ולכך נשאו את המשכן כמ"ב מסעות שהוא בחינת שם מ"ב, והיינו על ידי גילוי אלקות שהיה במשכן, כשנשאו אותו במדבר ממילא נכנעו, וכמ"ש כהמס דונג וגו'.

ותועלת הכנעה זו היתה ענין הכנה לעתיד לבוא, שיוכל להיות גילוי אלקות בעולם השפל שלנו, כמ"ש ונגלה כבוד ה' וגו', שעל ידי שנכנע תחלה מקור ההסתר והיש, יוכל להיות בו אחר כך הגילוי לעתיד לבוא.

שהדונג נמס מחוס האש, כך כאשר מתגלה אלקותו ית' ("אלקים") על הקליפות ("רשעים"), מציאותם 'נאבדת' (נכנעת מישותה) מפני גודל ועוצם הגילוי.

פרק ב

פעולת המסעות - הכנה לעתיד לבוא

[בפרק הקודם התבאר ענין המסעות במדבר, שהוא כדי להכניע את הקליפות. ובפרק זה ימשיך ויבאר, לאיזה צורך היתה הכנעה זו, מה היא התועלת שבאה מזה:]

ותועלת הכנעה זו היתה ענין הכנה לעתיד לבוא, שיוכל להיות גילוי אלקות בעולם השפל שלנו, כמ"ש¹⁸ "ונגלה כבוד ה' וגו'". שעל ידי שנכנע תחלה מקור ההסתר וה'יש, יוכל להיות בו אחר כך הגילוי לעתיד לבוא.

הנהגות צמח צדק

א. ועיין מ"ש מזה על פסוק אלה מסעי (לקו"ת פ' מסעי פח, א-ב). ב. ואפשר לומר שהוא כענין שבעבודת ה' צריך להיות תחלה בחי' אתכפיא בכדי שיע"ז יוכל לבא אח"כ לבחי' ומדרגת אתהפכא חשוכא לנהורא, וכלי בחי'

הסיבה לנסיעת המשכן (שבו הארון) וישראל במדבר היתה בכדי להכניע את המדבר, שהוא מקור הקליפות.

ולכך, נשאו את המשכן כמ"ב מסעות¹⁶, שהוא בחינת שם מ"ב.

זהו ג"כ הטעם שנשאו את המשכן במדבר מ"ב מסעות דוקא¹⁷, שכן ידוע שאחד השמות של הקב"ה הוא שם מ"ב, והכנעת בחי' המדבר היתה ע"י שם זה¹⁸.

והיינו על ידי גילוי אלקות שהיה במשכן, כשנשאו אותו במדבר ממילא נכנעו, וכמ"ש¹⁹ "כהמס דונג וגו'".

מחמת גודל ועוצם הגילוי האלקי שהיה במשכן, הרי כאשר נשאו אותו במדבר ממילא נכנעו ונתבטלו הקליפות. וכמ"ש "כהמס דונג מפני אש יאבדו רשעים מפני אלקים", כשם

18. עניינו של שם מ"ב הוא 'העלאת ובירור הטוב מן הרע' (ולכן אומרים בק"ש שעל המטה 'אנא בכח', להעלות הנשמה מהיכלות דקליפות נוגה. וכן אומרים 'אנא בכח' לפני קבלת שבת, שהוא עליות העולמות), ולכן ממנו נמשך הכנעת המדבר ודחיית הפסולת של הקליפות, בכדי שאחר כך יוכל הטוב הגנוז במדבר לעלות לקדושה (ראה מאמרי אדה"א).
19. תהלים סח, ג.
20. ישעיה מ, ה.

16. מסעי לג, ג-מט.
17. "כי הנה ענין המסעות שנסעו וחנו במדבר מ"ב פעמים עם הארון ויהי בנסוע כו' ובנוחה כו' הם כנגד שם מ"ב אנא בכח גדולת ית"ץ כו'. אף שהיה זה בסיבה מחמת חטא המרגלים שנגזרה גזירה להתעכב מ' שנה במדבר, עכ"ז הרי הוא ית' הוא סיבת הסיבות כו', וע"פ הנסתר נזכר בספרים שהוא כדי להכניע את המדבר הגדול והנורא ע"י מ"ב מסעות שנסעו וחנו כנס"י עם הארון, שהם כנגד שם מ"ב" (לקו"ת ד"ה אלה מסעי הג' פ"א).

וענין הגילוי הזה שיהיה לעתיד לבא הוא, כי הנה באמת הרי קמיה עצמותו כ ב ית' אין שום בחינת הסתר והעלם כלל, כי קמיה כולא כלא חשיבי, ואין שינוי כלל בין קודם שנברא העולם לאחר הבריאה, כי גם עתה הוא אחד יחיד ומיוחד כמו קודם שנברא העולם, מאחר שכל עיקר התהוות הנבראים יש מאין הוא רק מבחי' אותיות הדבור, בדבר ה' שמים נעשו, ועל דרך משל

שמחמתה נאמר שהקב"ה אינו 'אחד יחיד ומיוחד' ח"ו, ויש עוד דבר זולתו. אלא הקב"ה הוא הנמצא היחיד, ואין כל שינוי בזה בין לפני הבריאה ולאחריה.

[ולהלן יסיים, שזהו החידוש דלעתיד לבא, שאז תתגלה גם לנבראים המציאות האמיתית הזו, כפי שהיא קמי' עצמותו ית'].

[עתה יבאר ההסברה לכך שמציאות העולמות היא 'כלא חשיבי' לגבי הקב"ה, ואעפ"כ הנבראים עצמם מרגישים את מציאותם כמציאות חשובה. ויביא משל לזה מדיבורו של האדם - מה היא חשיבותו מצד האדם המדבר, ומה היא חשיבותו מצד השומע:].

מאחר שכל עיקר התהוות הנבראים יש מאין הוא רק מבחי' אותיות הדבור, "בדבר ה' שמים נעשו".

על בריאת העולמות נאמר בכתוב שהיא "בדבר ה'". ואם כן, העדר החשיבות של הכח המהווה את העולמות (בחי' אותיות הדיבור) לגבי עצמותו של הקב"ה - יובן על דרך משל מהחשיבות של אותיות דיבורו של האדם לגבי האדם עצמו וכוחותיו הנעלים.

ההליכה במדבר להכניע את הקליפות היתה הכנה למצב של לעתיד לבא, שבו יאיר גילוי אלקי בעולם הזה. וכמ"ש "ונגלה כבוד הוי", וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר".

וכהכנה למצב העולם לעתיד לבא שאז ייהפך העולם לקדושה, הלכו בני ישראל עם המשכן במדבר כדי להכניע את ישות הקליפות. והכנעה זו היא הקדמה בכדי שאח"כ יוכל חושך הקליפות (שכבר נכנע לאור האלקי) להתהפך בעצמו לקדושה (ע"פ הגהת הצ"צ).

[עתה ימשיך ויבאר את ענין הגילוי האלקי שיהיה בעולם לע"ל:]

וענין הגילוי הזה שיהיה לעתיד לבא הוא:

כי הנה באמת הרי קמיה עצמותו ית' אין שום בחינת הסתר והעלם כלל, כי קמיה כולא כלא חשיבי, ואין שינוי כלל בין קודם שנברא העולם לאחר הבריאה, כי גם עתה הוא אחד יחיד ומיוחד כמו קודם שנברא העולם.

לגבי הקב"ה אין העולמות נחשבים לדבר חשוב שתופס מקום, וכל העולמות נחשבים לגביו כמו 'לא' - אין להם כל חשיבות. ולכן, הגם שהעולמות נתהוו ונבראו - אין זו מציאות חשובה

הנהות צמח צדק

אתכפיא תחלה לא יוכל לבא לבחי' אתהפכא חשובא כו'. כמו כן על דרך זה, כדי שלעתיד לבוא יהיה גילוי אלקות ממש בעולם השפל, שיהפך החשך לאור ממש, כמ"ש (זכריה יד, ז) לעת ערב יהיה אור - לכך הוצרך להיות תחלה בחינת הכנעת המדבר כו'. ועיין מ"ש על פסוק אלה מסעי' (לקו"ת פרשת מסעי צא, ב) - בענין אחר, שע"ז יש כח ביד האדם להכניע חנוף שלו כו'.

הדבור באדם, שהוא בטל וטפל לגבי המחשבה ובלתי תופס מקום כלל וכלל, רק אצל השומע הוא שהדבור נתפס ליש ודבר. וכך למעלה בחי' אותיות הדבור בעשרה מאמרות, לגבי הנבראים מהם יש מאין, הם בבחינת יש, אבל לגבי עצמותו ית' הם בטלים כלא, ולכך, אף על פי שמצד בחינת התגלות אותיות הדבור נראה העולם לבחינת יש ודבר לעינינו, אבל אצלו ית' אין הסתר והעלם כלל. ועל כן לעתיד לבוא שיתגלה כבוד ה' שהוא

שהדיבור הוא מציאות חשובה והשומע הוא בבחינת 'מקבל' מן הדיבור, על דרך זה הוא בנמשל, בענין דיבורו של הקב"ה שעל ידו הוא התהוות העולמות:]

וכך למעלה בחי' אותיות הדבור 'בעשרה מאמרות'²¹, לגבי הנבראים מהם יש מאין - הם בבחינת 'יש', אבל לגבי עצמותו ית' - הם בטלים כלא.

ולכך, אף על פי שמצד בחינת התגלות אותיות הדבור נראה העולם לבחינת יש ודבר לעינינו, אבל אצלו ית' אין הסתר והעלם כלל.

הנבראים, היות והם מרגישים רק את בחי' אותיות דיבורו של הקב"ה, ולא את עצמותו של הקב"ה שלמעלה מן הדיבור, הרי בהרגשתם - בחינת הדיבור של הקב"ה היא מציאות חשובה²², וממילא גם העולם שמתהווה ומקבל מבחי' הדיבור - הוא 'יש ודבר'.

אבל לגבי עצמותו של הקב"ה - הנה הדיבור הוא בטל וטפל לעצמותו של הקב"ה²³. ומאחר

ועל דרך משל הדבור באדם, שהוא בטל וטפל לגבי המחשבה ובלתי תופס מקום כלל וכלל.

דיבור האדם הוא כח חיצוני של הנפש, שתכליתו היא רק בשביל השפעה והגילוי לזולת, ואינו לצורך שלימות האדם עצמו כמו המחשבה שהאדם זקוק לה בשביל לחשוב בדעתו מחשבת שכל. ולכן, הדיבור הוא 'טפל ובטל' למחשבה (וכל שכן שהוא טפל ובטל לגבי כוחות השכל והמדות שלמעלה מן המחשבה).

רק אצל השומע הוא שהדבור נתפס ל'יש' ודבר.

למרות שלגבי האדם המדבר אין כל ערך לדיבור, הרי לגבי השומע שמטה את אזנו לשמוע מפי המדבר - "הדיבור הוא נקרא משפיע, ונקרא דבר ויש" (מאמרי אדה"א).

[וכשם שבדיבור האדם, הנה לגבי האדם המדבר וכוחותיו הנעלים (שלמעלה מכח הדיבור) - הדיבור אינו מציאות חשובה כלל, משא"כ לגבי מי ששומע את הדיבור -

הבריאה דיבורו של הקב"ה כלול בעצמותו שלמעלה מן הדיבור, רק שמחמת ההסתרים והצמצומים נראה לנבראים כאילו הדיבור יוצא ומתגלה, וכאילו אינו כלול במקורו].

23. שהרי הדיבור הוא בחינה נמוכה, שכל עניינה לצורך הזולת, כנ"ל. וכן בנמשל: כל ענינו של הדיבור הוא לצורך התהוות העולמות, והרי "לא זה היא עיקר האלקות מה שהעולמות מתהווים ממנו ומקבלים חיותם ממנו" (תורה אור ד"ה חייב אינש הב').

21. אבות ריש פרק ה': "בעשרה מאמרות נברא העולם".
22. רבינו נוקט בלשונו שזהו "מצד בחי' התגלות אותיות הדיבור".

והכוונה בזה, דהנה אותיות דיבורו של הקב"ה כלולות מתחילה בבחי' מחשבתו ית', ובדרגה זו אינו שייך שיהיו נראות ל'יש ודבר'. ורק כפי שנתגלו ויצאו אזי הוא ששייך שיהיו נראות 'יש' לגבי העולמות המקבלים.
[וראה בתניא פרק כא, שלאמיתו של דבר הנה גם לאחר

בחינת גילוי עצמיות אלקות, אזי ממילא לא יסתיר שום הסתר כלל, ויהיה גילוי אלקות גם בעשייה, עד שיראו כל בשר, אפילו בהשגת שכלו הגשמיות. וכדי שיהיה גילוי זה לעתיד לבוא, הוצרך להיות נסיעת המשכן במדבר להכניע אותו כנ"ל.

ב. והנה זה היה ענין נסיעת המשכן בפועל ממש, בבחינת עולם, וכמו כן הוא גם עכשיו ברוחניות בבחינת נפש, כי יש בחינת משכן בפרט בכל אחד ואחד, וכל פרטי הענינים שבו הכל יש בנפש האדם. דהנה כתיב ועשו

ולב הטבעי דכל בשר. ועל כן יהיה ביטול האלקי גם במזיקים וטורפים" (מאמרי אדה"א).

וכדי שיהיה גילוי זה לעתיד לבוא, הוצרך להיות נסיעת המשכן במדבר להכניע אותו, כנ"ל.

שהדיבור שהוא מקור הנבראים הוא בטל וטפל, הרי מובן שגם הנבראים עצמם הם בטלים, וכלא חשיבי. ונמצא, שאין שום 'מציאות' שמעלימה ומסתירה על מציאותו של הקב"ה, אלא הוא המציאות היחידה.

[ועל פי זה יבואר ענין הגילוי דלעתיד

לבוא:]

ועל כן, לעתיד לבוא שיתגלה כבוד ה', שהוא בחינת גילוי עצמיות אלקות, אזי ממילא לא יסתיר שום הסתר כלל.

לעתיד לבא יתגלה "כבוד ה'", דהיינו שיתגלה לנבראים לא רק בחי' הדיבור המהווה אותם אלא גם עצמותו של הקב"ה שלמעלה מהבריאה. וממילא עי"ז יהיה מורגש גם בנבראים האמת כמו שהיא לגבי עצמותו של הקב"ה, שלדיבור ולנבראים המתהווים ממנו אין כל חשיבות.

ויהיה גילוי אלקות גם בעשייה, עד שיראו כל בשר, אפילו בהשגת שכלו הגשמיות.

כאשר יתגלה כבוד הוי' - עצמותו ית' שלגביו 'כולא כלא חשיב' - הרי כל הנבראים כולם ירגישו את אחדות ה' האמיתית, ואיך שהם אינם מציאות הסותרת ח"ו לאחדותו.

וגם הכוחות הטבעיים האדם יחושו את האמת האלקית "בבחינת גילוי גמור, גם בשכל אנושי

פרק ג

נסיעת המשכן והכנעת המדבר בעבודת האדם

ב. והנה זה היה ענין נסיעת המשכן בפועל ממש, בבחינת 'עולם'. וכמו כן הוא גם עכשיו ברוחניות בבחינת 'נפש'.

כי יש בחינת משכן בפרט בכל אחד ואחד, וכל פרטי הענינים שבו - הכל יש בנפש האדם. כמו שהיה ענין נסיעת המשכן בפועל ממש במדבר שבבחינת 'עולם', דהיינו במקום הגשמי של המדבר שבו נסע המשכן כדי להכניע מקור הקליפות; כמו כן ישנו עכשיו ברוחניות בבחינת 'נפש' של כל אחד מישראל. כי "דרך פרט הרי התורה ניתנה לכל אחד ואחד, ויש בחינת משכן בפרט בכל אחד ואחד (תקס"ז)".

ולכן, כל פרטי הענינים שבמשכן - קרשים וריעות וכלים, וכן ענין מסעות המשכן במדבר בכדי להכניע את המדבר מקור הקליפות - הכל ישנו בעבודת האדם. וכפי שיתבאר להלן.

לי מקדש ושכנתי בתוכם, ואמרו רז"ל בתוכו לא נאמר אלא בתוכם, לפי שכל אחד ואחד מישראל צריך לעשות בחינת משכן בנפשו, בעבודה שבלב זו תפלה. כשיהיה לבבו טהור, כמ"ש לב טהור ברא לי אלקים כו', וכמ"ש בר לבב כו', דכאשר לבבו טהור מכל סיג בלתי לה' לבדו, אזי נקרא משכן לשכון בו גילוי אור ה', וכמ"ש נקי כפים ובר לבב כו', ישא ברכה מאת ה', דפירוש ברכה הוא המשכת גילוי אלקות בנפשו כו',²⁴ ועל ידי זה ידחה ויכניע

טהורה לה' לבדו בלי כל פניות, וכמו שביקש דוד 'לב טהור ברא לי אלקים', אזי שוכן בו גילוי אור ה'.

וזהו הפירוש בכתוב 'נקי כפים ובר לבב כו' - ישא ברכה מאת ה': כאשר האדם מטהר את לבו, להיות 'בר לבב', "שהוא בלי שום תערובות זר ח"ו". דהיינו, מאחר שתתעורר אהבה זו בנפש האדם לא יתפעל בעצמו להיות מחזיק טובה לעצמו או להיות התפארות וגדלות ממנה או שאר איזה פניה ח"ו" (לקו"ת נשא ד"ה כה תברכו), אזי יקויים בו המשך הכתוב 'ישא ברכה מאת ה' - יומשך בו 'ברכה' (מלשון המשכה)²⁵ מאת ה'.

וזהו בחי' המשכן הפרטי שכל אחד צריך לעשות בנפשו, שעל ידי שיהיה 'לבבו טהור בלי סיג' ישכון בו אור ה'.

[עד כאן נתבאר מה הוא ענין ה'משכן' בעבודת האדם. והיינו, עבודת הזיכוך בלב האדם שעל ידי זה מתגלה אלקותו ית' בלב האדם.]

הנהגות צמח צדק

ג. וזהו גם כן מה שאמרו רז"ל (ע"ז כ, ב): טהרה מביאה לירי קדושה, עיין בראשית חכמה (שער הקדושה פרק ח, שער האהבה פרק יא, ושער הענוה בפתחה).

דהנה, כתיב²⁴ "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", ואמרו רז"ל²⁵: "בתוכו לא נאמר, אלא בתוכם", לפי שכל אחד ואחד מישראל צריך לעשות בחינת משכן בנפשו.

ענין המשכן שכל אחד ואחד הוא - שעל כל אחד מישראל לעשות משכן לה' בתוך נפשו, שיאיר וישכון בו אור ה'.

[ומבאר כיצד יעשה האדם משכן לה']

[בנפשו:]

בעבודה שבלב זו תפלה²⁶. כשיהיה לבבו טהור, כמ"ש²⁷ "לב טהור ברא לי אלקים כו'", וכמ"ש "בר לבב כו'", דכאשר לבבו טהור מכל סיג בלתי לה' לבדו, אזי נקרא 'משכן' לשכון בו גילוי אור ה'. וכמ"ש²⁸ "נקי כפים ובר לבב כו'" ישא ברכה מאת ה', דפירוש 'ברכה' הוא המשכת גילוי אלקות בנפשו כו'.²⁹

על עבודת ה' בתפילה אמרו חז"ל שהיא "עבודה שבלב", שהאדם מעורר בתפילה את תשוקת לבו. וכאשר תשוקת הלב היא בכוונה

24. שמות כה, ח.

25. ראה הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בסה"מ תש"ח ע' 132.

26. תענית ב, א.

27. תהלים נא, יב.

28. תהלים כד, ד-ה.

29. כלשון 'המבריק את הגפן' (כלאים פ"ז מ"א), שמוריד וממשיך את הגפן למטה בארץ.

גם כן ההסתר של נפש הבהמית המסתיר ומבדיל ונראה לו העולם לבחינת יש' ודבר נפרד, והיינו מפני גסות חומר נפשו הבהמית, אבל כשלבנו זך וברור, כג' יראה בעין שכלו איך שאין מסתיר באמת, וכמו שהוא למעלה דקמיה כלא כו', כי על ידי זכות לבו נמשך גילוי אלקות גם בבחינת ההסתר וההעלם שלא יסתיר. וזהו כמו שהיה נסיעת המשכן בבחינת מדבר, שעל ידי זה היה מכניע את המדבר כו', וכך הוא בנפש עכשיו הכנעת היצר הרע, שהוא גם כן בחינת מדבר, שהוא ארץ לא זרועה, דהיינו המעשים והדבורים והמחשבות אשר לא לה' המה כו'. וזהו אשר לא ישב אדם שם, פירוש אדם, הוא מה

ועתה יבאר מה הוא ענין 'מסעות המשכן במדבר' כפי שהוא במשכן הפרטי שבנפש האדם. ונקודת הדברים: כשם שע"י הליכת המשכן במדבר נכנע המדבר שהוא מקור הקליפות, כך גם במשכן הפנימי שבאדם, על ידי ששוכן בקרבו אור ה' - נכנע בחי' המדבר שבו, דהיינו ההסתר של נפשו הבהמית:]

ועל ידי זה ידחה ויכניע גם כן ההסתר של נפש הבהמית המסתיר ומבדיל ונראה לו העולם לבחינת יש' ודבר נפרד, והיינו מפני גסות חומר נפשו הבהמית, אבל כשלבנו זך וברור יראה בעין שכלו איך שאין מסתיר באמת, וכמו שהוא למעלה דקמיה כלא כו', כי על ידי זכות לבו נמשך גילוי אלקות גם בבחינת ההסתר וההעלם שלא יסתיר.

מה שנראה לאדם שהעולם הוא יש' ודבר' ואינו בטל להקב"ה, ואינו משיג את האמת שהכל כלא חשיב לגבי הקב"ה (כפי שנתבאר בפרק הקודם), הוא בגלל הגסות והחומריות של הנפש הבהמית, שהיא מסתירה מהאדם את האמת האלקית.

אך כאשר האדם עובד את ה' בלי כל סיג, ועל ידי אור ה' שוכן בו בגלוי כנ"ל, הרי האור שמאיר בקרבו פועל שהאדם יראה את האמת "בלי שום הסתר וצמצום כלל, כמו שאין הסתר

30. ירמיה ב, ב: לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה.

לפניו ית' (מאמרי אדה"א). והיינו, כשם שלגבי הקב"ה אין שום העלם והסתר כלל, כך גם לגבי האדם שאור ה' שוכן בקרבו.

וזהו כמו שהיה נסיעת המשכן בבחינת מדבר שעל ידי זה היה מכניע את המדבר כו', וכך הוא בנפש עכשיו הכנעת היצר הרע, שהוא גם כן בחינת 'מדבר'.

כשם שע"י המשכן הכניעו את הקליפות שבמדבר, כך ע"י אור ה' ששוכן באדם מכניעים את היצר הרע, שהוא ג"כ בחי' מדבר, כדלהלן.

שהוא 'ארץ לא זרועה'³⁰, דהיינו המעשים והדבורים והמחשבות אשר לא לה' המה כו'.

הפסוק מתאר את ה'מדבר' שהוא "ארץ לא זרועה", וברוחניות ה"ז מורה על בחי' שאין בה שום חיות אלקית, והם מעשים דיבורים ומחשבות שאינם לה'.

כלומר: לבד מבחינת ה'מדבר' שהוא ההסתר שמחמתו העולם נרגש כיש' ודבר', כנ"ל, הנה גם כל המחשבות והדיבורים "אפילו גם בענייני היתר, רק שהם ענינים שאינם צריכים לעבודת ה', ודברים בטלים (לקו"ת ד"ה אני לדודי פ"ב, צוין בהגהת הצ"צ כאן) - הם בבחינת מדבר.

שכתוב ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם כו' לא ישב שם, כי ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם כתיב³¹, ועל כן, צריך להכניע בחינת מדבר זה שהוא היצר הרע, והיינו על ידי המשכת גילוי אלקות בנפשו³².

והנה, במשכן היו ג' דברים, קרשי המשכן, ויריעות המשכן, והכלים, היינו ארון ומנורה ומזבח כו'. והנה תחלה יש להבין ענין הקרשים עצי

וזהו "אשר לא ישב אדם שם"³¹, פירוש: 'אדם', הוא מה שכתוב³² "ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם כו'", לא ישב שם. כי "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" כתיב³³.

על המדבר נאמר ש'לא ישב אדם שם'. וכך ג"כ, מחשבות ודיבורים בטלים ומעשים שאינם מצד הקדושה אלא מן היצר הרע - הנה ה'אדם' אינו יושב שם. 'אדם' קאי על האדם העליון, שהוא הקב"ה, כמ"ש במראה המרכבה שראה יחזקאל "ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם"³³. ובמחשבות דיבורים ומעשים שאינם לצורך עבודת ה' - הנה הקב"ה אינו שוכן בהם. וכמ"ש "ועשו לי מקדש" ואזי דייקא "ושכנתי בתוכם".

ועל כן, צריך להכניע בחינת 'מדבר' זה, שהוא היצר הרע. והיינו על ידי המשכת גילוי אלקות בנפשו³⁴.

כדי להכניע את היצר הרע, שממנו נמשכות מחשבות דיבורים ומעשים שאינם לצורך עבודת

ה', יש להמשיך ריבוי אור "במעשה הטוב ובעסק התורה והתפילה (הגהת הצ"צ כאן)", ואור זה שבא ושוכן בקרב האדם - הוא המשכן שמכניע את ה'מדבר', היצר הרע והמעשים אשר לא לה' המה. וכידוע שמעט אור דוחה הרבה חושך (ע"פ הגהת הצ"צ כאן).

פרק ד

משא הקרשים ע"י בני מורי - בעבודת האדם

[בפרק הקודם נתבאר כללות עניינו של המשכן בנפש האדם. ובפרקים הבאים יבאר בפרטיות את ג' החלקים העיקריים שבמשכן: (א) קרשי המשכן - משא בני מורי, (ב) היריעות - משא בני גרשון, (ג) כלי המשכן - משא בני קהת. ויבאר מה היא המשמעות של כל אחד מג' דברים אלו בעבודת ה':]

והנה, במשכן היו ג' דברים: קרשי המשכן, ויריעות המשכן, והכלים, היינו - ארון, ומנורה, ומזבח כו'.

הנהות צמח צדק

ד. כמ"ש מזה בד"ה אני לדודי (לקו"ת פרשת ראה לב, ב). ה. ובמקום אחר (לקו"ת שה"ש ד"ה כיצד מרקדים לפני הכלה) נתבאר בענין בית הלל אומרים כלה נאה וחסודה, שלא יהיה ההמשכה לפי ההעלאה, אלא אדרבה תחלה יהיה ההמשכה מלמעלה למטה, דהיינו שהמעשה הטוב יהיה אפילו קודם לסוד מרע בדרקות, ולא ימתין בועשה טוב עד שיהיה תחלה סוד מרע בתכלית. והיינו משום שע"י זו ההמשכה שבועשה טוב אזי ממילא יפלו כל החיצונים, כי מעט אור דוחה הרבה מן החושך, ויבוא לסוד מרע בתכלית כו'. ועד"ז הוא ענין מסעות המשכן במדבר, שע"י המשכת גילוי אלקות ממילא נכנעו הקליפות, כמ"ש ויהי בנסוע הארון כו' וינסו משנאך כו'. וכך בחי' זו בנפש - שע"י המשכת אלקות מלמעלה למטה במעשה הטוב ובעסק התורה ותפלה, אזי ממילא יכנע גשמיות הגוף ונפש הבהמית כו'.

33. הכוונה ב'מראה אדם' (אף שאין לו גוף או דמות הגוף ח"ו) היא לעשר ספירות, שהן בציור 'אדם', כמבואר בכ"מ.

31. ירמיה ב, ו: המוליך אותנו במדבר גו' בארץ ציה וצלמות, בארץ לא עבר בה איש ולא ישב אדם שם.

32. יחזקאל א, כו.

שטים עומדים, שהם על דרך שהמלאכים נקראים עומדים, כמ"ש שרפים עומדים¹. ופירוש שרפים עומדים, היינו כמאמר ואשר משרתיו כולם עומדים ברום עולם ומשמיעים ביראה כו', והענין הוא כי אין עמידה אלא שתיקה, ופירוש שתיקה היינו בחינת ביטול העצמות מכל וכל, והיינו בחינת ביטול הרצון, שלא יהא לאדם רצון אחר זולת הרצון לה' אחד, וכמ"ש ועמך לא חפצתי כו', וכמאמר רז"ל בטל רצונך כו'². והטעם שנקראת בחינה זו עמידה הוא, כי הנה כשיש לו האהבה והדביקות בה' זהו בחינת מהלך, וכמ"ש

והיינו בחינת ביטול הרצון, שלא יהא לאדם רצון אחר זולת הרצון לה' אחד, וכמ"ש³⁹ ועמך לא חפצתי כו', וכמאמר רז"ל⁴⁰ בטל רצונך כו'⁴¹.

בעבודת ה' שתיקה היינו שמצד היראה האדם מתבטל מכל וכל, וממילא הוא 'שותק' מרצונותיו שלו, שאינו רוצה שום דבר מעניני העולם. וזהו פירוש הכתוב "ועמך לא חפצתי בארץ", דהיינו שלא יהיו לו רצונות משלו, אשר לא לה' יתברך (לקו"ת בהביאור, פ"ג). וזהו ציווי המשנה "בטל רצונך" - שלא יהיה לך כל רצון משל עצמך חוץ מאשר רצון ה'.

והטעם שנקראת בחינה זו 'עמידה' הוא: [בכדי להבין מדוע ה'שתיקה' והביטול נקראים 'עמידה', יקדים לבאר מהו 'הילוך':] כי הנה כשיש לו האהבה והדביקות בה', זהו בחינת 'מהלך'. וכמ"ש באברהם⁴¹: "הלוך ונסוע כו'.

הנהגות צמח צדק

ו. וכמ"ש במדרש שיר השירים רבה סוף פסוק צאינה וראינה (פרשה ג, יא (ב)): למעלה שרפים עומדים, אף למטה עצי שטים עומדים. ז. ועיין בזה תרומה דף קס"ט ע"א. ודף ק"ע ע"א. ח. ע' באנה"ק ר"ה להשכילך בינה.

הרי שבחינת 'עמידה' הוא אימה ויראה" (לקו"ת בהביאור).
38. סוטה לט, א.
39. תהלים עג, כה.
40. אבות פ"ב מ"ד.
41. בראשית יט, ב.

והנה, תחלה יש להבין ענין הקרשים "עצי שטים עומדים"³⁴, שהם על דרך שהמלאכים נקראים 'עומדים', כמ"ש³⁵ "שרפים עומדים".

ופירוש 'שרפים עומדים', היינו כמאמר³⁶: 'ואשר משרתיו כולם עומדים ברום עולם ומשמיעים ביראה' כו'.

עמידת המלאכים מורה על יראה, שזהו מ"ש "עומדים" . ומשמיעים ביראה". וכך גם עמידת הקרשים בעבודת האדם כמשכן שבקרב, הוא ענין הביטול והיראה³⁷.

והענין הוא: כי 'אין עמידה אלא שתיקה'³⁸. ופירוש 'שתיקה' היינו בחינת ביטול העצמות מכל וכל.

'שתיקה' - היא ביטול גדול שמחמת היראה. "וכמו הבא לפני המלך פתאום, שיתבטל עצמותו עד שישאר בלא דיבור, רק שותק כאבן דומם כו'" (מאמרי אדה"א).

34. שמות כו, טו.

35. ישעיה ו, ב.

36. ברכת יוצר.

37. "וכן אמרו חז"ל (ברכות כב, א) עה"פ 'והודעתם לבניך כו' יום אשר עמדת לפני ה' אלקיך בחורב', ופירשו 'מה להלן באימה ויראה, אף כאן באימה ויראה'.

באברהם הלך ונסוע בו, אך קודם שיגיע לבחינת הילוך ואהבה זו, צריך להיות תחלה בחינת עמידה זאת, היינו לעמוד ולשתוק מן התפשטות והילוך שבלעומת זה, והן הרצונות זרות שהאדם רוצה וחפץ ומשתוקק לדברים זרים, זהו נקרא גם כן הילוך, על דרך מה שכתוב ויבא הלך לאיש העשיר^ט, שהוא ההילוך דלעומת זה. וזהו הלך, שהולך ומתחזק, שמתחלה הוא כאורח בו, עיין שם בפירוש רש"י, וצריך להיות משלחי רגל השור והחמור, דהיינו, למנוע הילוך של היצר הרע. וכדי שיתחפך מהילוך זה להיות ההילוך באלקות, הוא

[ומביא ראיה לענין ההילוך דלעומת זה:]

על דרך מה שכתוב "ויבא הלך לאיש העשיר"^ט, שהוא ה'הילוך' דלעומת זה, וזהו 'הלך', שהולך ומתחזק, שמתחלה הוא כאורח בו, עיין שם בפירוש רש"י.

אנו מוצאים ענין ה'הילוך' דלעומת זה במה שכתוב במשל כבשת הרש: "ויבא הלך לאיש העשיר ויחמול לקחת מצאנו ומבקרו לעשות לאורח הבא לו ויקח את כבשת האיש הרש ויעשה לאיש הבא אליו". ופירש רש"י שם על שינויי לשון הכתוב: "דימה את יצר הרע תחילה להלך, שעובר לדרכו, ואחר כך לאורח, שנעשה אכסנאי, ואחר כך לאיש, שהוא בעל הבית", והיינו שהיצר הרע 'הולך ומתחזק' באדם.

וצריך להיות "משלחי רגל השור והחמור"⁴³, דהיינו, למנוע הילוך של היצר הרע.

על האדם למנוע 'הילוך' זה של היצר הרע, ועליו להיות מ'משלחי רגל השור והחמור', דהיינו: "משלחים ומשליכין רגלי יצר הרע הבא על האדם מעליהם. יצר הרע קרוי אורח כדכתיב

התעוררות אהבה נקראת 'הילוך', האדם הוא בהתפעלות מורגשת ובתנועה להידבק בו יתברך, והרי זה הוא כענין ה'הילוך', שהאדם מתקדם מדרגא לדרגא.

וזהו מה שנאמר על אברהם שמידתו היא מידת האהבה⁴² "הלך ונסוע", שהיה הולך ועולה מדרגא לדרגא בהתפעלות האהבה לה'.

אך, קודם שיגיע לבחינת 'הילוך' ואהבה זו, צריך להיות תחלה בחינת 'עמידה' זאת, היינו לעמוד ולשתוק מן התפשטות והילוך שב'לעומת זה'.

והן הרצונות זרות שהאדם רוצה וחפץ ומשתוקק לדברים זרים, זהו נקרא גם כן 'הילוך'.

כשם שיש ענין ההילוך בקדושה, שהוא האהבה והתשוקה לה' כנ"ל, כך ישנו ההילוך בקליפה, והוא הרצון לדברים זרים. והוא נקרא ג"כ הילוך, אלא שהוא בלעומת זה; כלומר, היא אותה תנועה - הילוך, אלא שהיא לדברים זרים וקליפה.

הנחות צמח צדק

ט. כשמואל ב' י"ב, ד'. י. כדאיא בגמרא פרק קמא דעבודה זרה דף ה' ע"ב ובפרש"י שם. ועיין זהר ח"ב שמות ד"ה סוף ע"ב, בשלח דף ס"ד סוף ע"ב. ובהרמ"ז ריש פרשת מקץ.

43. ישעיה לב, כ: אשריכם גו' משלחי רגל השור והחמור.

42. כמ"ש (ישעיה מא, ח) אברהם אוהבי.

על ידי שיבא תחלה לבחינת עמידה, והוא בחינת ביטול רצון⁴⁰. וזה היה ענין קרשים עומדים, ועמידה וביטול רצון זה נמשך על ידי יראה, וזהו כולם עומדים ברום עולם ומשמיעים ביראה. וזה היה ענין עבודת בני מררי נושאי הקרשים, שכדי לבוא לבחינת יראה ועמידה זו, זהו על ידי המרירות בהיותו ממארי דחושבנא על ימי חלדו אשר רובם ככולם בחושך ילך בו, ועל ידי זה מעורר רחמים רבים שיוכל לבוא לבחינת בטל רצונך⁴¹.

וזה היה ענין עבודת בני מררי נושאי הקרשים, שכדי לבוא לבחינת יראה ו'עמידה' זו, זהו על ידי המרירות. בהיותו ממארי דחושבנא⁴⁵ על ימי חלדו אשר רובם ככולם בחושך ילך בו. ועל ידי זה מעורר רחמים רבים שיוכל לבוא לבחינת 'בטל רצונך'⁴².

הדרך להגיע לבחי' היראה וביטול הרצון, שהוא ענין הקרשים, הוא על ידי הקדמת המרירות והתעוררות הרחמים. האדם עושה חשבון צדק מעיסוקיו רוב זמנו ש'בחושך ילך', והוא מתמרמר על זה ומעורר רחמים על עצמו⁴⁶. ועל ידי הרחמים הנמשכים עליו - ניתן לו הכח לפעול בעצמו 'בטל רצונך'.

הנהגת צמח צדק

יא. ובנ"ל ש"י אתכפא הוא הדרך לבוא לבחי' 'אתהפכא' בו. ועיין מ"ש בד"ה קחו מאתכם תרומה בפרשת ויקהל (תו"א פט, ג). יב. וכמ"ש מזה על פסוק קול דודי, בענין 'על מצות ומורדים' בו, עיין שם (לקו"ת שה"ש יד, ד - טו, א).

זו מדרגא לדרגא, מכל הביטול הזה אינו ענין עצמי באדם, אלא דבר שהוא פועל ומחדש בנפשו ע"י עבודתו. ולכן אחר התפילה, בשעה שיעסוק במשא ומתן וענייני העולם שאז אינו הולך ומתעלה באהבת ה', הרי "אינו עולה, ממילא יורד, ויפול הנופל".

ולכן החובה להקדים את העמידה, שהיא הביטול מצד גילוי ההתקשרות העצמית שאינה תלויה בעבודת האדם, ואזי גם שיחלש ההילוך של האהבה ולא ירגיש אז אהבה ורצון לה, מכל מקום רצון זה לא יהיה אצלו, על ידי בחי' ה'עמידה' ובטל רצונך שאינם תלויים באיכות עבודתו ויגיעתו, ולכן אינם נחלשים בשעה שאינו עוסק בעבודה. 45. ל' הוזהר ח"ג קצח, א.

46. התעוררות הרחמים למעלה היא דוקא לאחר המרירות, שנגרש באדם מצבו הנמוך, כי "בחינת רחמים אינו

ויבא הלך לאיש העשיר" (רש"י עבודה זרה ה, א - צוין בהגהת הצ"צ כאן).

וכדי שיתהפך מ'הילוך' זה להיות ה'הילוך' באלקות - הוא על ידי שיבא תחלה לבחינת 'עמידה', והוא בחינת ביטול רצון⁴³.

וזה היה ענין 'קרשים עומדים'.

ועמידה וביטול רצון זה נמשך על ידי יראה, וזהו 'כולם עומדים ברום עולם ומשמיעים ביראה'⁴⁴.

[ועתה מבאר, מהו הענין שנשיאת הקרשים היתה ע"י בני מררי:]

44. במאמרי אדמו"ר האמצעי מבאר הטעם שצריך להקדים את בחי' ה'עמידה' לפני ה'הילוך', כי לפני שהאדם מעורר בנפשו אהבת ה' על ידי יגיעה והתבוננות בתפילה, הנה ראשית עליו לגלות את "העצמיות של נקודת יהדותו עד שהוא כמו טבע בנפשו ממש . . לבטל כל רצון זה בתמידות שלא לעשות דבר השנאי ותעב בעיני ה'". כלומר, עליו לגלות ש'נקודת יהדותו' היא דבר טבעי אצלו, היא אינה דבר התלוי בדרגת יגיעתו ועבודתו, אלא היא התקשרות עצמית עם הקב"ה שלא שייך בה כל שינוי. ומנקודה זו נובעת היראה להיפרד מה' על ידי התעסקות ברצונות אחרים, ש"זהו רק מצד בחי' הביטול בעצם דוקא, שלא מחמת התפעלות אהבה ודביקות כלל".

דהנה, אם עבודתו לה' היא רק מצד אהבה שמעורר בנפשו ע"י יגיעה במוח ולב, הרי אף שהוא מהלך באהבה

והנה, מזה נמשך אחר כך לבא למדרגת האהבה והרצון לה' בבחינת כלות הנפש. וזהו ענין היריעות תכלת וארגמן כו', כי תכלת הוא לשון כליון, כלל שארי ולבבי⁴⁷, והוא החופה על הקרשים, שהוא בחינת הביטול רצון הנ"ל. והוא גם כן כדמיון שיש באדם עצמות, ויש בשר וגידים החופפים עליהם, ובחי' העצמות זהו היסוד שעליהם נבנה הבשר והגידין, והוא בחינת כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך כו', בחינת ביטול רצון, וזה צריך להיות באדם כל היום, ומזה יבא אחר כך לבחי' בשר וגידים, הוא בחינת אהבה⁴⁸. וזהו עבודת בני גרשון.

הקרשים, עמידה וביטול כל רצון זר כנ"ל, ולאחרי שישנו ביטול הרצונות הזרים יכול האדם להניח את ה'יריעות' על הקרשים, לבוא לאהבה וכלות הנפש לה'.

והוא גם כן כדמיון שיש באדם עצמות, ויש בשר וגידים החופפים עליהם⁴⁸. ובחי' העצמות זהו היסוד שעליהם נבנה הבשר והגידין, והוא בחינת "כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך כו"⁴⁹, בחינת ביטול רצון, וזה צריך להיות באדם כל היום, ומזה יבא אחר כך לבחי' בשר וגידים – הוא בחינת אהבה⁴⁹.

העצמות שבאדם, שהם 'עומדים' שאין בהם תנועה – הם יסוד כל הגוף⁵⁰, והעור והבשר הם כ'לבוש' החופף על העיקר והיסוד שהם העצמות, כמאמר הכתוב "עור ובשר תלבישני".

וכמו כן ביטול זה ד'בטל רצונך', אף שאין בו כל התפעלות והאדם הוא 'עומד' בלי תנועה,

וזהו שבני מררי הם נושאי הקרשים, כי דוקא על ידי המרירות באים לבחינת ה'קרשים', ביטול הרצון.

פרק ה

משא היריעות ע"י בני גרשון - בעבודת האדם

והנה, מזה נמשך אחר כך לבא למדרגת האהבה והרצון לה' בבחינת 'כלות הנפש'.

וזהו ענין היריעות, תכלת וארגמן כו', כי 'תכלת' הוא לשון 'כליון', "כלל שארי ולבבי"⁴⁷.

והוא החופה על הקרשים, שהוא בחינת הביטול רצון הנ"ל.

ה'יריעות' במשכן היו על גבי הקרשים. והענין ברוחניות הוא, שיסוד עבודת האדם הוא

הנהגות צמח צדק

יג. ועיין מ"ש מענין כלל שארי בד"ה שיר השירים (לקו"ת שה"ש א, א). יד. כי בשר הוא יסוד האש, וגידים בחי' דם ורוח.

48. ראה לקו"ת פ' פנחס עז, ד ואילך.

49. תהלים לה, י.

50. וכמו שמצאנו לגבי טומאת אוהל, ש'רוב בנין' גופו של מת נחשב ע"פ העצמות (מאמרי אדה"א).

שייך כי אם על מי שאין טוב לו, אבל על מי שהוא במדריגה העליונה ולא חסר לו כלל לא שייך עליו רחמנות כלל (לקו"ת ד"ה קול דודי פ"ב, צוין בהגהת הצ"צ כאן). 47. תהלים עג, כו.

ג. והנה, בעבודת ה' בתפלה, בחינת ביטול רצון הנ"ל צריך להיות על ידי התעוררות יראה תתאה בפסוקי דזמרה וברכת יוצר אור בסיפורו מיראת וביטול המלאכים. ולבוא לבחינת הילוך ואהבה, הוא על ידי התבוננות באמרו אהבת עולם כו', שמע ישראל כו', שהוא בחינת היכל האהבה. פירוש שמע,

ויבאר, שהעבודה דפסוקי דזמרה וברכת יוצר אור – היא בבחי' היראה וביטול הרצון, והעבודה דברכת אהבת עולם וקריאת שמע – היא בבחי' האהבה וכלות הנפש:]

ג. והנה, בעבודת ה' בתפלה, בחינת ביטול רצון הנ"ל צריך להיות על ידי התעוררות יראה תתאה בפסוקי דזמרה וברכת יוצר אור בסיפורו מיראת וביטול המלאכים.

בעבודת האדם בתפלה, השלב בו פועל האדם בנפשו ביטול כל רצון זר הוא בפסוקי דזמרה ובברכת יוצר אור (ברכה ראשונה של ברכות ק"ש), שבה מדובר אודות יראת וביטול המלאכים אליו ית', שהם "עומדים... ומשמיעים ביראה", ועי"ז פועל האדם בנפשו יראה וביטול להקב"ה.

ויראה זו היא מדריגת יראה תתאה. כי בפסוקי דזמרה ובברכה ראשונה של ק"ש האדם עדיין אינו מתבונן באורו העליון של הקב"ה שלמעלה מעולמות, אלא רק בענייני הביטול להקב"ה שישנם בעולמות גופא, בביטול כל הנבראים שבעוה"ז ובביטול המלאכים שבעולמות העליונים (עולם היצירה והבריאה), וזו היא יראה חיצונית ותתאה, מאחר שנמשכת מהעולמות. . שהקב"ה. . מסתתר ומתעלם ומתלבש בהם" (תניא פרק מג).

ולבוא לבחינת הילוך ואהבה – הוא על ידי התבוננות פאמרו אהבת עולם כו', שמע ישראל כו', שהוא בחינת היכל האהבה.

מכל מקום ביטול ו'עמידה' זו היא יסוד כל ה'גוף' דעבודת האדם לקונו, כי ביטול זה הוא מצד עצמיות ההתקשרות של נקודת היהדות עם הקב"ה.

ולכן, הרגשת התפעלות הנפש באהבה לה' – היא דווקא בשעת התפילה, ולאחר התפילה היא נחלשת, מה שאין כן העמידה, שהיא מצד ההתקשרות העצמית ונקודת היהדות, היא בלי שינוי, ולכן 'זה צריך להיות באדם כל היום'⁵¹. ועל ידי ביטול הרצון שיש בו כל היום, יכול לבא אח"כ לאהבה ותשוקה לה' בשעת התפילה.

וזהו עבודת בני גרשון.

עבודת בני גרשון היא משא היריעות, ובמשכן הפרטי שבאדם – היא עבודת האהבה וכלות הנפש.

פרק ו

'קרשים' ו'יריעות' בעבודת התפילה

[לעיל נתבאר כי סדר עבודת האדם במשכן הפנימי שבנפשו הוא, שבתחילה הוא ענין היראה, לבטל כל רצון זר בלתי לה' לבדו, וזהו בחי' קרשים, ואח"כ מתעורר באהבה וכלות הנפש אליו ית' – בחי' היריעות שעל גבי הקרשים.

ובפרק זה ימשיך באופן התעוררות בחינות אלו בעבודת האדם בתפילה, ע"י ההתבוננות בעניינים המביאים ליראה ואהבה.

51. וכמו כן ביטול זה הוא "שוה בכל נפש, גם שאינו עובד ה' באהבה כלל" (מאמרי אדה"א).

לשון הבנה כידוע, והוא ענין ההתבוננות בגדולת ה', איך שכל העולמות כולם, גן עדן עליון ותחתון, וגם מה שעתיד להיות באלף השביעי לעתיד לבוא, וגם עד נ' אלפים יובלות, כולם עלו במחשבה אחת לכד קמיה עצמותו ית', וכמאמר צופה ומביט עד סוף כל הדורות, והבטת זאת במחשבה אחת היא לבד, כמ"ש בזהר ובמדרש דבמחשבה אחת ברא הקב"ה כל העולמות,

ולהלן יבאר באריכות את ההתבוננות שבפסוק "שמע ישראל" (וכן 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם לעד'), שעל ידה בא האדם לאהבת ה' בכלות הנפש:

פירוש 'שמע' – לשון הבנה כידוע.

'שמע' הוא לשון הבנה⁵³, וא"כ זהו הפירוש ב'שמע ישראל', שעל איש ישראל להבין את הענין שבכתוב זה, וההבנה באה ע"י התבוננות, כדלהלן.

[ומבאר מה הוא הענין בו יש להתבונן
(עיקרה של ההתבוננות דלהלן היא בנוגע
לתיבות "הוי' אלקינו", וכפי שמסיק בסיום
הענין):]

והוא ענין ההתבוננות בגדולת ה' – איך שכל העולמות כולם, גן עדן עליון ותחתון, וגם מה שעתיד להיות באלף השביעי לעתיד לבוא⁵⁴, וגם עד נ' אלפים יובלות⁵⁵ – כולם עלו במחשבה אחת לכד קמיה עצמותו ית', וכמאמר⁵⁶ 'צופה ומביט עד סוף כל הדורות', והבטת זאת במחשבה אחת היא לבד, כמ"ש בזהר⁵⁷ ובמדרש דבמחשבה אחת ברא הקב"ה כל העולמות.

ההתבוננות בקריאת שמע היא בגדולתו ית' ורוממותו מן העולמות, שכל העולמות, וכל

לאחר התעוררות ה'יראה תתאה' בפסוקי דזמרה וברכת 'יוצר' (שעי"ז האדם 'עומד' מרצונותיו הזרים), עולים ובאים ל'הילוך' באהבת ה', והוא בברכת אהבת עולם ובקריאת שמע.

וכדאיאת בזהר⁵² בענין חלקי התפילה מיוצר אור עד ה' שפתי תפתח, שהם כנגד ז' היכלות עליונים; ואהבת עולם וקריאת שמע הם בבחינת 'היכל האהבה'. והיינו – שהעבודה בחלק זה של התפילה הוא עבודת האהבה.

והתעוררות האהבה היא על ידי ההתבוננות בתוכן ברכת 'אהבת עולם' (הברכה השניה מברכות ק"ש), וכן בתוכן של פסוקי קריאת שמע, 'שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד' וכו'.

התוכן הפנימי של ברכת 'אהבת עולם' הוא, שהקב"ה "הניח כל צבא מעלה הקדושים והשרה שכינתו עלינו להיות נקרא 'אלקינו' . . ולכן נקרא 'אהבת עולם', שהיא בחינת צמצום אורו הגדול הבלתי תכלית להתלבש בבחינת גבול הנקרא 'עולם', בעבור אהבת עמו ישראל, כדי לקרבם אליו . . וכאשר ישים המשכיל אלה הדברים אל עומקא דלבא ומוחא – אזי ממילא, כמים הפנים לפנים תתלהט נפשו ותתלבש ברוח נדיבה, להתגדב להניח ולעזוב כל אשר לו מנגד, ורק לדבקה בו יתברך וליכלל באורו בדביקה חשיקה כו'" (תניא פרק מ"ט).

53. ראה לקו"ת שה"ש ג, ד.

54. ברכת זכרונות במוסף דר"ה. וראה ר"ה יח, א.

55. ח"ב כ, א.

52. ח"ב רס, ב ואילך.

53. ראה רש"י מקץ מא, טו: 'תשמע, לשון הבנה'.

54. ראה ר"ה לא, א.

ועל דרך משל המחשבה באדם התחתון, שאינה רק בחינת לבוש לבד לנפש, וכל שכן למעלה, כי לא מחשבותי מחשבותיכם כתיב⁵⁸. וזהו ה' מלך גאות לבש, דהיינוף מה שעלה במחשבה לפניו להאציל ולברוא העולמות אצילות בריאה יצירה עשיה בכדי שיהיה הוא ית' מלך על עם, הנה מחשבה זו הוא מה שנתלבש בלבוש, שאינו כמו הרצון והמחשבה במלך בשר ודם שרוצה

ונפעל בהם משך כל הזמנים כולם, נתהוו מ'מחשבה אחת' של הקב"ה⁵⁸. והרי זה כמשל המחשבה באדם, שלמחשבה אין כל ערך וחשיבות ביחס לעצמותו של האדם, כפי שהולך ומבאר; ועל אחת כמה וכמה שאין חשיבות למחשבה אחת בלבד.

ואם כן, כל הבריאה אין לה כל חשיבות וערך לגבי הקב"ה.

ועל דרך משל המחשבה באדם התחתון, שאינה רק בחינת 'לבוש' לבד לנפש. המחשבה בכלל היא 'לבוש', היא אינה חלק מעצם נפש האדם, " אינה עצמיות הנפש כלל. על דרך משל הלבוש שהאדם פושט ולובש, כך המחשבה. פושטה כשרוצה וחושב מחשבה אחרת (תקס"ו)". כלומר, המחשבה היא ענין חיצוני שהאדם אינו 'נתפס' בו, ולכן יכול לפושטו.

וכן עד"ז כאשר אנו אומרים 'מחשבה' למעלה, הנה זו מדריגה חיצונית מאוד לגבי מהותו ועצמותו ית'.

הנהות צמח צדק

טו. ועיין מ"ש בזה בד"ה רני ושמחי בת בפרשת מקץ (תו"א לו, א).

וכן הוא למעלה בבריאת העולמות וסדר ההשתלשלות, שכל פרטי ההשתלשלות עלו ברצונו של הקב"ה במחשבה אחת, הכוללת בהעלם את כל הפרטים של העולמות המחולקים וריבוי הנבראים השונים שבהם, וכל הפרטים שנתגלו אח"כ בכל עולם ונברא בפני עצמו הם התגלות ממה שהיה כלול בהעלם במחשבה אחת, כנ"ל במשל.

59. ישעיה נה, ח.

60. תהלים צג, א.

58. המשל לזה: כאשר עולה על דעת האדם לבנות לעצמו בנין גדול, הרי בתחילת עליית הרצון אין הוא מרגיש ברצונו את פרטי הבית חדריו ומבואותיו, אלא בתחילה "עולה במחשבה בכללות. כל הבנין כולו מראשו לסופו בבת אחת (מאמרי אדה"א)", ואח"כ כאשר מפרט לעצמו במחשבתו את פרטי צורת הבית המדוקדקת בה הוא רוצה, אין זה שמתחדש רצון חדש, אלא שהפרטים שהיו כלולים בהעלם בתחילת עליית הרצון מתגלים כל פרט ופרט בפני עצמו.

59. ישעיה נה, ח.

60. תהלים צג, א.

58. המשל לזה: כאשר עולה על דעת האדם לבנות לעצמו בנין גדול, הרי בתחילת עליית הרצון אין הוא מרגיש ברצונו את פרטי הבית חדריו ומבואותיו, אלא בתחילה "עולה במחשבה בכללות. כל הבנין כולו מראשו לסופו בבת אחת (מאמרי אדה"א)", ואח"כ כאשר מפרט לעצמו במחשבתו את פרטי צורת הבית המדוקדקת בה הוא רוצה, אין זה שמתחדש רצון חדש, אלא שהפרטים שהיו כלולים בהעלם בתחילת עליית הרצון מתגלים כל פרט ופרט בפני עצמו.

59. ישעיה נה, ח.

60. תהלים צג, א.

למלך על עבדיו, שעבדיו הם מהות ודבר גם בזולת מלכותו עליהם, על כן שייך רצון למלך למלך עליהם. מה שאין כן למעלה, שהעולמות כולם מתהווים יש מאין ממנו ית' על ידי רצון זה, אם כן, כדי שיהיה רצון זה למלך עליהם, הוא רק על דרך בחינת לבוש, שמתלבש ברצון ומחשבה זו. ולכך אמר ה' מלך גאות לבש, דהיינו, שהמחשבה עליונה שעלתה לפניו אנא אמלך הוא רק בחינת לבוש בלבד. וזהו יביאו לבוש מלכות אשר לבש בו המלך, שהמלכות הוא רק בחינת לבוש לבד⁶¹. וזהו ההתבוננות בשמע ישראל ה' אלקינו, פירוש

ממעלת המלך (תניא ח"ב פ"ז); ולכן עלה ברצונו לברוא עולמות שהם רחוקים ונפרדים ממנו יתברך, שעליהם שייך שיהיה 'מלך'.

והנה, לאמיתו של דבר הרי אין מציאות של דבר שמחוץ אליו, 'אין עוד מלבדו'. ואם כן מובן, שכללות הענין של 'מלוכה' על עולמות שייכת דוקא על ידי צמצום; וגם המחשבה למלך על עולמות - הרי זה שהקב"ה מצמצם את עצמו כביכול להתלבש במחשבה זו.

שאינו כמו הרצון והמחשבה במלך בשר ודם שרוצה למלך על עבדיו, שעבדיו הם מהות ודבר גם בזולת מלכותו עליהם על כן שייך רצון למלך למלך עליהם.

בנקודה זו אינו דומה מחשבת המלוכה אצל בשר ודם, להבדיל, למחשבת המלוכה כפי שהיא אצל הקב"ה. כי בבשר ודם כאשר עולה במחשבתו רצון למלוכה, הרי מציאותם של העבדים היא מציאות קיימת, ומציאות המלך כמו שהוא מצד עצמו אינה סותרת לכך שישנם גם עבדים שהם זרים ורחוקים ממנו. ולכן, כשביל שיתעורר ברצון למלוכה - הוא אינו צריך לצמצם ולהסתיר על ענייניו העצמיים.

מה שאין כן למעלה, שהעולמות כולם מתהווים יש מאין ממנו ית' על ידי רצון זה, אם כן, כדי שיהיה רצון זה למלך עליהם, הוא רק על דרך בחינת 'לבוש', שמתלבש ברצון ומחשבה זו.

בענין המלוכה אצל הקב"ה, הנה בעצם אין מקום שיהיו נבראים, שהרי אין לך דבר שחוץ ממנו. וכל מציאותם מתחדשת מזה שעלה ברצונו להיות מלך, וזה פועל שיתהוו "דברים נפרדים וזרים ורחוקים". ואם כן, רצון ומחשבה זו הוא שהקב"ה מצמצם את עצמו ומתלבש במחשבה כזו שנותנת מקום לנבראים.

ולכן נאמר "כי לא מחשבותי מחשבותיכם" - דאף שגם מחשבת האדם נמשלה לבוש חיצוני שהאדם יכול לפושטו, מכל מקום אין האדם צריך ל'הלביש' ולהסתיר את עצמו בכדי לחשוב אודות זולתו, כי הזולת קיים גם לפני המחשבה כנ"ל.

ולכך, אמר ה' מלך גאות לבש, דהיינו, שהמחשבה עליונה שעלתה לפניו 'אנא אמלך' הוא רק בחינת 'לבוש' בלבד.

וזהו "יביאו לבוש מלכות אשר לבש בו המלך"⁶¹, שהמלכות הוא רק בחינת 'לבוש' לבד⁶¹.

הנהגות צמח צדק

טז. אך, יביאו לבוש מלכות כתיב, דבאתערותא דלתתא תליא מילתא להמשיך רצונו ית' במחשבה זו, והיינו על

שהוא מתלבש במחשבה זו. וזהו אלקינו, בחינת צמצום. ואחר כך אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, שמברכים וממשיכים בחינת מלכות גם בעולמות בריאה יצירה עשיה⁶², ומהתבוננות זו נולד ונמשך בחינת ואהבה.

והאהבה הוא ענין היריעות דרך כלל כמו שיתבאר. אבל דרך פרט הן ששה מדות, כמ"ש במלאכים בשמים יכסה פניו כו' ובשמים

- 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד', שהיא המשכת מלכותו של הקב"ה אל העולמות התחתונים הפרטיים.

ומהתבוננות זו נולד ונמשך בחינת "ואהבה". ההתבוננות הנ"ל מבטאת את העדר חשיבות העולמות, שהרי כל העולמות נמשכים מבחי' מחשבתו של הקב"ה, שמחשבה היא בחי' לבוש חיצוני בלבד, ועצמו אצל הקב"ה שהמחשבה על בריאת העולמות היא התלבשות שהקב"ה 'מתלבש' בה ומסתיר את אורו העצמי שלמעלה מעולמות. אם כן, הרי הכל טפל ובטל להקב"ה עצמו, שלמעלה מכל מחשבה.

ועל ידי זה, "ודאי שיבא האדם לכלל התפעלות באהבה רבה העצמית שהיא כלות הנפש למסור נפשו באחד הפשוט ממש (אדמו"ר האמצעי)".

פרק ז

'יריעות' - רצוא ושוב, אהבת עולם ואהבה רבה

והאהבה הוא ענין היריעות דרך כלל, כמו שיתבאר. אבל דרך פרט הן ששה מדות.

כמ"ש במלאכים⁶³: "בשמים יכסה פניו כו'

זהו הפירוש הפנימי בענין 'לבוש מלכות', שמלכותו של הקב"ה היא בבחי' לבוש בלבד ('לבוש אשר לבש בו המלך' כדי למלוך על העולם הנפרד)⁶².

וזהו ההתבוננות ב"שמע ישראל ה' אלקינו", פירוש: שהוא מתלבש במחשבה זו. וזהו "אלקינו" - בחינת צמצום.

ועל פי זה יבואר תוכן ההתבוננות בכתוב 'שמע ישראל ה' אלקינו', דנקט כאן שם 'אלקים' דוקא ('אלקינו'), מדת הגבורה והצמצום, כי הכתוב מדבר על צמצום אורו יתברך, הקב"ה 'מתלבש' במחשבה שעלתה לפניו להוות את כל סדר ההשתלשלות, בכדי שיהיה 'מלך על עס', והוא מצמצם ומסתיר את אורו העצמי שלגביו אין כל מציאות זולתו, ורק ע"י ההסתרה וה'תלבשות' יכול להיות ענין המלוכה.

ואחר כך אומרים: 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד' - שמברכים וממשיכים בחינת מלכות גם בעולמות בריאה יצירה עשיה⁶².

לאחר הפסוק שמע ישראל, שבו מדובר על הצמצום בכדי להתלבש במחשבה הראשונה ד'אנא אמלוך' הכוללת את כל העולמות ממשיכים

הנחות צמח צדק

ידי קיום התורה ומצות. וזהו ענין המשכן - ושכנתי בתוכם, וזהו ענין הפעם ילוה אישי אלי כו' (בראשית כט, לד), היינו, המשכת אור אין סוף להיות נמשך בבחינת מחשבה זו, כמו שיתבאר לקמן. יז. ועיין מ"ש סוף ד"ה ביום השמיני שלח (לקו"ת שמע"צ פח, א).

62. ביאור מה שנאמר "יביאו לבוש מלכות" - ראה בהגהת הצ"צ כאן.
63. ישעי' ו, ב.

יעופף, דהיינו רצוא ושוב. ולכך שם מ"ב יש בו ז' פסוקים, ובכל אחד ששה תיבות. וזהו שכתוב ביריעות שש וארגמן כו', שית גוונים, ומכסה עורות תחשים, שתרגמו ססגונא, ואמרו רז"ל⁶⁴ שש בגוין הרבה, היינו ששה מדות הנ"ל⁶⁵. וענין רצוא ושוב באדם, הרצוא הוא האהבה, והשוב הוא המשכת אור אין סוף ב"ה על ידי מצות מעשיות, שהן רמ"ח אברין דמלכא, כמו האבר שהוא כלי לגילוי האור והחיות כו', ועל ידי המשכה זו שהאדם ממשך

ובשתיים יעופף, דהיינו רצוא ושוב.

כללות ענין היריעות הוא ענין האהבה. אבל בפרטיות כלולים בזה גופא שש מדות, שהן ששת הכנפים שמצאנו בעבודת המלאכים "בשתיים יכסה פניו, ובשתיים יכסה רגליו, ובשתיים יעופף".

ועניינם של שני הכנפים ד"בשתיים יעופף" - הוא רצוא ושוב. וכדרך עפירת העופות בכנפיהם שהיא ע"י תנועות למעלה ולמטה, כך הוא ג"כ 'ובשתיים יעופף', היינו רצוא ושוב, שעל ידי שתי תנועות אלו היא 'עפירת' ועליית המלאכים.

וכך הוא גם בעבודת האדם למטה, לבד מה'רצוא' והאהבה לעלות ולהיכלל בהקב"ה בכלות הנפש, צ"ל גם התכללות של התנועה ההפכית, ה'שוב', להמשיך את אורו ית' בתורה ומצוות, וכדלהלן בסמוך.

ולכך, שם מ"ב יש בו ז' פסוקים, ובכל אחד ששה תיבות.

בתפילת אנא בכח שהיא שם מ"ב, ישנם שבעה פסוקים, ובכל פסוק שש תיבות. והנה, כללות עניינו של שם מ"ב הוא בחינת העלאה⁶⁶, היינו אהבה וכלות הנפש, אבל בפרטיות יש בו שש בחינות,

וכנ"ל בענין האהבה שיש בה בחי' "בשתיים יכסה פניו, בשתיים יכסה רגליו, ובשתיים יעופף".

וזהו שכתוב ביריעות: "שש וארגמן כו'" - שית גוונים.

היריעות רמזות לאהבה בכלות הנפש כנ"ל, וגם בהן היה 'שש'. וע"פ פנימיות העניינים הרי זה בא לרמז שהאהבה וכלות הנפש כלולה ממש בחינות.

"ומכסה עורות תחשים"⁶⁵, שתרגמו: 'ססגונא', ואמרו רז"ל⁶⁶: 'שש בגוין הרבה', היינו, ששה מדות הנ"ל⁶⁷.

גם מכסה עורות התחשים שעל גבי היריעות מרמז על ההתכללות מגוונים הרבה, שהרי התרגום מתרגם 'תחשים' - 'ססגונא', כלומר שיש בו ריבוי גוונים - התכללות מכל ששת המדות.

[להלן יפרט מה הם בחינת הרצוא והשוב

בעבודת האדם:]

וענין 'רצוא' ו'שוב' באדם:

ה'רצוא' הוא האהבה. וה'שוב' הוא המשכת אור אין סוף ב"ה על ידי מצות מעשיות, שהן 'רמ"ח אברין דמלכא'⁶⁶, כמו האבר שהוא כלי לגילוי האור והחיות כו'.

הנחות צמח צדק

יח. פרק ב' דשבת דף כ"ח. יט. ועיין מ"ש בענין רצוא ושוב בפסוק וקבל היהודים כו' (תו"א מגילת אסתר צו, ג).

66. ת"ז תיקון ל' (עד, סע"א). וראה תניא רפכ"ג.

64. ראה לעיל הערה 18.

65. שמות כו, יד.

עליו גילוי השראת אור אין סוף ב"ה על ידי המצות, כמאמר אשר קדשנו במצותיו, הנה על ידי זה חוזר ומתעורר אהבה רבה בנפש האדם.⁶⁷ וזהו משכני אחריו נרוצה, וכתוב אהבת עולם אהבתך, על כן משכתיך חסד וגו', ונמצא

המצוות, הוא נעלה יותר מן הרצוא הראשון שלפני קיום המצוות:

הרצוא הראשון הוא בבחינת 'אהבת עולם', והוא מתעורר ע"י התבוננות האדם, כנ"ל. ואילו ה'רצוא' השני שמתעורר על ידי קיום המצוות - הוא בא מלמעלה, "אשר קדשנו במצוותיו" - שהקב"ה הוא הממשיך אהבה זו; והיא למעלה מכלי השגת האדם, ונקראת 'אהבה רבה' (ע"פ לקו"ת ד"ה אלה המטות - צוין בהגהת הצ"צ כאן)⁶⁸.

[וממשיך לפרש ב' כתובים בהם נרמז ענין ה'רצוא' שנעשה ע"י ההמשכה מלמעלה בקיום המצוות:]

וזהו "מְשַׁכְּנִי, אַחֲרֶיךָ נְרוּצָה"⁶⁹.

בפסוק מבואר שישנה משיכה שמושכים את האדם מלמעלה, וזה גורם באדם 'רצוא' ("נרוצה"). והנה משיכה זו היא כאשר ישראל עוסקים בתורה, שאז הקב"ה יושב וקורא כנגדם כמארז"ל, וכמו שנאמר בפסוקים הקודמים שם (בשיר השירים שם) "ישקני מנשיקות פיהו" - שדיבור הקב"ה וישראל מתאחדים כביכול. והמשכה זו מלמעלה פועלת "משכני, שמושך בנפש האדם ומעוררו באהבה רבה, עד שנרוצה ממילא אחריו בתשוקה נפלאה" (מאמרי אדה"א).

וכתיב⁷⁰ "אַהֲבַת עוֹלָם אַהֲבַתְּךָ, עַל כֵּן מְשַׁכְּתֶיךָ חֶסֶד וגו'".

רצוא היא האהבה המתעוררת על ידי התבוננות בתפילה, שהאדם משתוקק לעלות מענייני העולם ולהיכלל בהקב"ה עצמו שלמעלה מכל שייכות לעולמות, בבחינת כלות הנפש.

ואח"כ הוא ה'שוב', ו"הוא בא בדרך ירידה והמשכה, היפך העלאה דאהבה שהוא לעלות למעלה (אדמו"ר האמצעי)", כלומר: הוא תנועה הפכית מן ה'רצוא' שלפניו.

וענין הירידה וההמשכה של ה'שוב' הוא - להמשיך את אורו ית' למטה ע"י מעשה המצוות. וכדאיתא בתיקוני זוהר שהמצוות הם 'אברים דמלכא', כלומר: כמו שחיות הנפש נמשכת ומתגלה באיברי הגוף, "כך על ידי המצוה יש בה בחינת כלי לשכון בו גילוי עצמות אור האלוקי למטה (תקס"ז)".

ועל ידי המשכה זו שהאדם ממשיך עליו גילוי השראת אור אין סוף ב"ה על ידי המצות, כמאמר⁶⁷ "אשר קדשנו במצותיו" - הנה על ידי זה חוזר ומתעורר 'אהבה רבה' בנפש האדם.⁶⁸

ה'רצוא' ושוב' מתכללים זה בזה, הרצוא מביא לשוב (שע"י האהבה והרצוא מתעורר לתנועה של שוב והמשכה למטה ע"י מצוות מעשיות), וגם השוב - שהוא קיום המצוות מעשיות - מביא ל'רצוא'.

ורצוא זה המתעורר אחר ה'שוב' בקיום

הנהגות צמח צדק

כ. עיין מ"ש בפסוק ראשי המטות (לקו"ת מטות פא, ג-ד).

העצמית להקב"ה למעלה מטעם ודעת (ע"פ לקו"ת שם).

69. שה"ש א, ד.

70. ירמיה לא, ב.

67. נוסח ברכת המצות.

68. וע"י המצוות שהם ה'רצון העליון' של הקב"ה, מתגלה באדם ה'רצון העליון' שלו, דהיינו שתשוקתו ה'עליונה'

יש רצוא אחר השוב, ושוב אחר הרצוא. וזהו ענין בני גרשון שנשאו היריעות, היינו המשכת אהבה רבה הנמשך על ידי קיום המצות, באהבת עולם, שהוא הרצוא שקודם השוב כו', וגם היריעות הם מקיפים כמו שהמצות הם לבושים לנפש, נמצא עבודת בני מררי נושאי הקרשים שהן בחי' עצי שטים עומדים, זהו יראה תתאה, שממנה נמשך בחינת העמידה וביטול רצון, ואחר כך בחינת בני גרשון נושאי היריעות, היינו התחברות ב' בחינות אהבה אהבת עולם

כא א

(שרומזות כנ"ל על אהבה) נכלל הן ה'אהבת עולם' שע"י התכונות האדם בגדלות ה', והן ה'אהבה רבה' שבה הוא מתעורר ע"י המצוות, כנ"ל. וגם מעשה המצוות (שעל ידן נמשכת האהבה רבה כנ"ל) נרמז ביריעות. שזהו שהיריעות היו 'מקיפים' על המשכן, כמו המצוות שעל ידם "הקב"ה מלביש את הנפש ומקיפה אור ה' מראשה ועד רגלה (תניא פרק ה')⁷¹.

[ועל פי כל הנ"ל יסיק, שעבודת בני מררי בני גרשון ובני קהת - מקבילה היא לסדר העבודה המסודר של "יראה תתאה", "אהבת עולם", "אהבה רבה", ו"יראה עילאה". וכמו שנזכר בכ"מ בקיצור - "דחילו ורחימו ורחימו ודחילו":]

נמצא: עבודת בני מררי נושאי הקרשים שהן בחי' עצי שטים עומדים - זהו יראה תתאה, שממנה נמשך בחינת העמידה וביטול רצון.

ואחר כך בחינת בני גרשון נושאי היריעות, היינו התחברות ב' בחינות אהבה: 'אהבת עולם' ו'אהבה רבה'.

כאמור לעיל, התחלת העבודה היא במה שהאדם עומד ביראה, ועי"ז מבטל מעצמו כל רצון זר. וזהו ענין הקרשים. ואח"כ היא עבודת היריעות, הכוללת שני מדריגות באהבת ה': 'אהבת עולם' על ידי התכונות בגדלות ה' המביאה לקיום המצוות, ו'אהבת רבה' המתעוררת על ידי קיום המצוות.

"אהבת עולם אהבתיך" - הוא ההמשכה בישראל, שנמשך האהבה של הקב"ה ושורה בישראל ע"י מעשה המצוות - 'שוב'. ו"על כן" - על ידי זה "משכתיך חסד". "פירוש משכתיך בחבלי עבותות אהבה אלי, כאב המושך לב בנו אליו באהבה. . וזהו בחינת הרצוא שכלב אדם שנעשה מלמעלה על ידי בחינת השוב שקדם במעשה המצוות" (מאמרי אדה"א").

ונמצא: יש רצוא אחר השוב, ושוב אחר הרצוא. וכפי שנתבאר לעיל, הנה סדר הדברים הוא שמתחילה הוא הרצוא ב'אהבת עולם' שמעורר האדם בנפשו ע"י התכונות בגדלות ה', ואז מגיע ה'שוב' של קיום מצוות מעשיות, ולאחר מכן מתעורר שוב ברצוא שבבחינת 'אהבה רבה' שלמעלה מהדעת, שהאדם מקבל זאת מלמעלה על ידי המצוות שעשה.

[ועתה יפרט אשר כל זה נכלל בבחי' משא

היריעות של בני גרשון:]

וזהו ענין בני גרשון שנשאו היריעות. היינו, המשכת 'אהבה רבה' - הנמשך על ידי קיום המצוות - ב'אהבת עולם', שהוא ה'רצוא' שקודם ה'שוב' כו'.

וגם היריעות הם מקיפים כמו שהמצוות הם לבושים לנפש.

בכלל עבודת בני גרשון של משא ה'יריעות'

⁷¹ בבחינת מקיף בלבד כמו בקיום המצוות (ראה בארוכה תניא פ"ה שם), ובמשכן הרוחני הוא כנגד הכלים הפנימיים-

משא"כ על ידי לימוד התורה, האדם תופס בפנימיות את האור האלוקי שבתורה המושגת בשכלו, ולא

ואהבה רבה. ועבודת בני קהת נושאי הארון והמזבחות כו', זהו בחינת יראה עילאה, שהיא למעלה גם מבחינת אהבה רבה.

כי הנה בארון היה גנוז הלוחות, כדכתיב מגלה עמוקות מני חשך, כמ"ש עמקו מחשבותיך. והגילוי היה על ידי המנורה, וכמ"ש ותורה אור, שנמשך בחינת אור וגילוי מבחינת ההעלם דישת חשך סתרו⁷⁵. והנה בחכמה אתברירו, כי כל התורה היא לברר בירורים, וזהו ענין המזבחות, ולכן היה זה משא בני

אור" – שנמשך בחינת 'אור' וגילוי מבחינת ההעלם ד"ישת"⁷⁵ חשך סתרו⁷⁵ כא.

לוחות העדות של התורה היו גנוזים בארון, ועל ידי המנורה בא אורם בגילוי⁷⁶.

[ויבאר שגם המזבחות שנשאו בני קהת, באים בהמשך לענין הלוחות שבארון ואור המנורה – ענין התורה:]

והנה, 'בחכמה אתברירו'⁷⁷, כי כל התורה היא לברר בירורים, וזהו ענין המזבחות.

ענין המזבחות הוא המשכת בחי' התורה לברר בירורים, וכמאמר 'בחכמה אתברירו', הברורים הם ע"י בחי' החכמה שהיא, שהיא התורה. "שעל ידי התורה נעשו כל הברורים במצוות עשה ומצוות לא תעשה, לברר הטוב ולהעלותו על ידי מ"ע, ולבער הרע ע"י מצוות ל"ת" (לקו"ת בהביאור). וזהו ענין המזבח – שעליו העלו את הקרבנות, והמובחר היה מתברר ונכלל באלקות, ואילו הפסולת נדחתה לחוץ בהוצאת הדשן.

הנחות צמח צדק

כא. ועיין מ"ש בד"ה 'ששת ימים תאכל מצות' בפ"י: ויהי הענין והחשך ויאר כו' (לקו"ת צו טו, ד).

ועבודת בני קהת נושאי הארון והמזבחות כו' – זהו בחינת 'יראה עילאה', שהיא למעלה גם מבחינת 'אהבה רבה'.

'יראה עילאה' היא למעלה גם מהאהבה רבה הבאה על ידי קיום המצוות, וכדלהלן. ומדריגה נעלית זו היא עבודת בני קהת.

פרק ח

עבודת בני קהת – יראה עילאה

[בסיום הפרק הקודם נתבאר שעבודת בני קהת היא בחי' יראה עילאה. ובפרק זה יבאר בפרטיות את ענין הכלים אותם נשאו בני קהת: הארון, המנורה, והמזבחות. ויבאר כיצד ע"ז היא המשכת יראה עילאה:]

כי הנה בארון היה גנוז הלוחות, כדכתיב⁷² "מגלה עמוקות מני חשך", כמ"ש⁷³ "עמקו מחשבותיך".

והגילוי היה על ידי המנורה, וכמ"ש⁷⁴ "ותורה

75. תהלים יח, יב.

76. וזהו שהנר המערבי שממנו היו מדליקים את המנורה

היה אל מול הארון, להורות שאור המנורה הוא מן

הארון (תקס"ז).

77. זהו חלק ב רנד, ב.

משא בני קהת-שהיא אחרי משא היריעות (המקיפים) -ע"י בני גרשון.

72. איוב יב, כב.

73. תהלים צב, ו.

74. משלי ו, כג.

קחת, שהוא כמ"ש ולו יקחת עמים, יתכנשון עממיא כו', שהוא ענין הבירורים. ועל ידי חכמה נמשך גם כן בחינת יראה עילאה, כנודע ממאמר אם אין יראה אין חכמה, אם אין חכמה אין יראה, דמתחלה צריך להיות יראה תתאה, דאם אין יראה תתאה אי אפשר לבוא לבחינת החכמה, וזהו בחי' הקרשים הנ"ל, ואחר כך אם אין חכמה אין יראה עילאה, שכדי לבוא ליראה עילאה, זהו על ידי התורה דמחכמה נפקת⁷⁸. נמצא בחינת בני קחת זהו יראה עילאה שלאחר אהבה רבה, נמצא בחינת בני קחת זהו יראה עילאה

ולכן, היה זה משא בני קחת, שהוא כמ"ש⁷⁸ "ולו יקחת עמים" – יתכנשון עממיא' כו', שהוא ענין הבירורים.

'קחת' – הוא מלשון 'יקחת עמים', שהוא מאסף את העמים ומעלה אותם אליו.

ועל ידי חכמה נמשך גם כן בחינת 'יראה עילאה', מבחי' החכמה שהיא התורה נמשך ג"כ יראה עילאה. לאדם העוסק בתורה, כי "החכמה שהיא התורה.. היא היא רצונו יתברך הנקרא סוכב כל עלמין שהיא בחינת מה שאינו יכול להתלבש בתוך עלמין... היא היא המתלבשת בנפש ולבושה בבחינת גילוי ממש כשעוסקים בדברי תורה (תניא פכ"ג)".

מבחי' החכמה נמשך ג"כ יראה עילאה. וכן כאשר האדם עוסק בתורה (בחי' חכמה) נופלת עליו 'יראה עילאה' מחמת האור העליון שבתורה שלמעלה מהתלבשות בעולמות, ו"תיפול עליו אימה ופחד וחרדה גדולה" (לקו"ת ד"ה וידבר אלקים, צוין בהגהת הצ"צ כאן).

כנודע ממאמר⁷⁹: 'אם אין יראה אין חכמה,

הנחות צמח צדק

כב. וכמו שנתבאר לעיל בד"ה וידבר אלקים את כל הדברים האלה.

אם אין חכמה אין יראה. דמתחלה צריך להיות 'יראה תתאה', דאם אין 'יראה תתאה' אי אפשר לבוא לבחינת החכמה, וזהו בחי' הקרשים הנ"ל. ואחר כך: 'אם אין חכמה אין יראה עילאה' – שכדי לבוא ל'יראה עילאה', זהו על ידי התורה ד'מחכמה⁸⁰ נפקת⁸⁰. נמצא: בחינת בני קחת זהו 'יראה עילאה' שלאחר 'אהבה רבה'.

אמרו רז"ל "אם אין יראה אין חכמה, אם אין חכמה אין יראה", שבמאמר זה מדובר על שתי הבחינות ביראת ה' – יראה תתאה ויראה עילאה. "אם אין יראה אין חכמה" – קאי על יראה תתאה, שזו בחינת ה'קרשים' שהיא ראשית ותחילת העבודה, ורק בהקדמתה יכול האדם להגיע ל'חכמה' – לימוד התורה וקיום מצוותיה⁸¹. ו"אם אין חכמה אין יראה" – קאי על יראה עילאה, שרק כאשר האדם עוסק בתורה אזי נופלת עליו יראה גדולה והוא מתבטל לגמרי מפני אור אין סוף ב"ה השוכן בבחי' החכמה. מה שאין כן מצד עצם השגת האדם בגדלות ה' – אין מאיר אצלו אור נעלה כזה, ואינו שייך שיגיע לביטול הגדול של 'יראה עילאה'.

81. ראה גם תניא פרק מג: "על יראה תתאה שהיא לקיום מצוותיו יתברך בבחינת סור מרע ועשה טוב, אמרו אם אין יראה אין חכמה".

78. בראשית מט, י.

79. אבות ג, יז.

80. זהר חלק ב' קכא, א.

שלאחר אהבה רבה, וזהו בחינת שמונה עשרה שאחר ואהבת דקריאת שמע.

ד. ואמנם, מה שהיו בני מררי נושאים הקרשים, היינו, להעלות ולחבר יראה תתאה ביראה עילאה. דהנה, שם מררי מורה על זה, כי הנה במשכן היו ב' פעמים מור. אחד, בשמים ראש מר דרור שבשמן המשחה, הב', בסממני הקטרת מור וקציעה. והענין, כי המור נעשה מדם חיה שנקרא ידוע, כשנקרש הדם ונעשה בושם⁸², והוא ענין אתכפא ואתהפכא חשוכא לנהורא. וזהו ענין

היראה תתאה וקבלת עול מלכות שמים. ועבודת בני מררי היה נשיאת הקרשים, לנשא ולהגביה את בחי' היראה הזו (קרשים), לבא על ידה ל'יראה עילאה'. וכפי שיבאר.

דהנה, שם מררי מורה על זה.

כי הנה במשכן היו ב' פעמים 'מור': אחד, 'בשמים ראש מר דרור'⁸³ שבשמן המשחה; הב', בסממני הקטרת 'מור וקציעה'⁸⁴.

ויבאר, ששני ענייני מור אלו הם ב' בחינות היראה במשכן הרוחני - יראה תתאה ויראה עילאה; ושמו של מררי רומז לב' מיני מור, היינו ב' בחינות אלו וחיבורם יחד. כדלהלן.

והענין, כי המור נעשה מדם חיה שנק' 'ידוע'⁸⁵, כשנקרש הדם ונעשה בושם⁸², והוא ענין 'אתכפא' ו'אתהפכא חשוכא לנהורא'.

ה'מור' שבסממני הקטרת נעשה מדם חיה טמאה ששמה 'ידוע', ודמה נקרש ונעשה בושם. ובכך שחיה טמאה זו מתהפכת לקדושה ועולה לרצון בקטרת שעל גבי המזבח, נפעל 'אתכפא'

נמצא: בחינת בני קהת זהו 'יראה עילאה' שלאחר 'אהבה רבה', וזהו בחינת שמונה עשרה שאחר "ואהבת" דקריאת שמע.

אחרי ההתעוררות באהבת ה' בקריאת שמע, שהיא בבחינת הילוך מדרגא לדרגא כנ"ל מגיעה תפילת שמונה עשרה, שבה עומדים על מקום אחד דייקא, כי זהו 'יראה עילאה' שלמעלה גם מ'אהבה רבה', ולכן האדם מתבטל לגמרי ו'עומד'⁸².

פרק ט

חיבור יראה תתאה ויראה עילאה

[בפרקים הקודמים נתבאר שעבודת בני מררי היא ב'יראה תתאה' שבתחילת וראשית העבודה. בפרק זה יוסיף ויבאר, שבחינת 'יראה עילאה' שהיא שלימות העבודה נמשכת היא ג"כ מהעבודה של בני מררי - 'יראה תתאה':]

ד. ואמנם, מה שהיו בני מררי נושאים הקרשים, היינו, להעלות ולחבר 'יראה תתאה' ב'יראה עילאה'.

הקרשים ענינם הביטול דבחי' עמידה, שזוהי

הנהגות צמח צדק

כג. ועיין מ"ש מזה בד"ה חייב אינש לבסומי בפוריא (תו"א צו, א).

באורו יתברך.

83. שמות ל, כג.

84. כריתות ו, א.

85. ראה טור או"ח סי' רטז בתחילתו.

82. וכשם בבחינת יראה תתאה האדם 'עומד' מכל רצון זר שנגד ה' כנ"ל, בחינת הקרשים, כך ב'יראה עילאה' הוא 'עומד' ומתבטל בביטול נעלה באין ערוך, ועד שמתבטל אפילו מרצונו הנעלה (בחינת ה'יריעות') להיכלל

מור דסממני הקטרת, שהוא ריח והעלאה ממטה למעלה, ועל ידי העלאה זו מעורר המשכה מלמעלה למטה, והוא מר דרור שבשמן המשחה, שנקרא מירא דכיא, שהוא חכמת התורה, שהוא גם כן בחינת יראה עילאה, והמור שבקטרת שהוא אתכפיא ואתהפכא דחשוכא לנהורא, הוא בחינת יראה תתאה, והוא הגורם המשכת יראה עילאה. ולכן, מררי היינו פירוש ב' פעמים מור,

למעלה מבחי' ה'כוחות הפנימיים' (חכמה, מידות, וכו'), ובכדי שירד להתלבש בחכמה דאצילות, הוא על ידי עבודת האדם למטה שעולה בבחי' 'ריח' כנ"ל, שהוא הנח"ר של הקב"ה מכך שחושך הקליפות נהפך לאור, וזה הוא הגורם להמשכת אורו יתברך בספירת החכמה.

והוא 'מר דרור' שבשמן המשחה, שנקרא 'מירא דכיא'⁸⁷, שהוא חכמת התורה, שהוא גם כן בחינת 'יראה עילאה'.

ירידת אורו ית' להתלבש בספירת החכמה - נרמזת ב'שמן המשחה'. כי שמן מורה על חכמה, וה'ריח' של שמן המשחה הוא אורו ית' הפשוט שנמשך בחכמה, על ידי ה'ריח' שנעשה מן המור הטמא, הפיכת החושך לאור.

והמור שבקטרת, שהוא 'אתכפיא' ו'אתהפכא דחשוכא לנהורא', הוא בחינת 'יראה תתאה', והוא הגורם המשכת 'יראה עילאה'.

ונמצא שע"י האתכפיא במור שבקטרת - 'יראה תתאה', נמשך אורו יתברך להתלבש בבחינת חכמה, שהיא התורה. ואזי, כאשר האדם עוסק בתורה שבה מלוכש אורו יתברך, הוא בא לביטול עצום ו'יראה עילאה'.

ולכן, 'מררי' היינו פירוש ב' פעמים 'מור', דהיינו התחברות ב' בחינות 'מור' הנ"ל.

ענין זה, שעל ידי האתכפיא שביראה תתאה גורמים ליראה עילאה שבעסק התורה, נרמז בשם

'אתהפכא חשוכא לנהורא', שחושך של החיה הטמאה עולה לקטורת לרצון לפני ה'.

ודוגמתו בעבודת האדם ב'משכן' שבנפשו הוא 'יראה תתאה', שהוא ביטול כל רצון זר שמצד הקליפה, שבזה האדם כופה ומכניע את חושך הקליפה.

וזהו ענין מור דסממני הקטרת - שהוא ריח והעלאה ממטה למעלה.

עבודה זו של אתכפיא ואתהפכא חשוכא לנהורא - גורמת היא נחת רוח למעלה⁸⁶, וזה הוא ענין ה'ריח' שבקטורת, עליית ה'מטה' לרצון לה'. ועל ידי העלאה זו מעורר המשכה מלמעלה למטה.

כל העלאה מלמטה למעלה גורמת המשכה בדוגמתה מלמעלה למטה. וכן בענייננו: על ידי העליה בבחי' ריח - נמשכת המשכה עליונה מאד, מהקב"ה בכבודו ובעצמו.

דהנה באדם למטה אנו מוצאים, שכאשר כוחותיו נחלשים, והיינו שנפשו אינו מאירה ופועלת כל כך באיברים וכוחות הפנימיים, אזי "הריח הוא שמחזק לאור השכל שבמוח, עד שהוא משיב את הנפש שיחזור להאיר באיברים הפנימיים (תקס"ז)", כלומר: על ידי הריח, אור הנפש העצמי שלמעלה מהכוחות הפנימיים - יורד ומתלבש בכוחותיו הפנימיים, שתחילתם הוא כח החכמה. ועד"ז כביכול הוא בנמשל למעלה. הקב"ה מצד עצמו הוא פשוט בתכלית הפשיטות, והוא

ואתהפך חשוכא לנהורא".

87. חולין קלט, ב.

86. וכמ"ש בתניא פרק לו: "שעלה ברצונו יתברך להיות נחת רוח לפניו יתברך כד אתכפיא סטרא אחרא

דהיינו התחברות ב' בחינות מור הנ"ל, ולכן הם נשאו הקרשים, שהוא גם כן ענין חיבור יראה תתאה ביראה עילאה.

וזתו על פי אהרן ובניו תהיה כל עבודת בני הגרשוני, דדוקא גבי עבודת בני הגרשוני נאמר על פי אהרן, כי עבודת בני גרשון שנשאו היריעות שהם בחי מקיפים, והוא להמשיך בחינת אהבה עליונה שהיא בחינת מקיף, בששה מדות וגוונין שבמדות הנפש כנ"ל. והמשכה זו היא דוקא על ידי אהרן, שהוא מקור האהבה רבה ובחינת ורב חסד. ולכן נקרא אהרן, א' ה"ר נ'. כי הר, היא בחינת אהבה, ולכן אברהם אוהבי, קראו הר. אך אהרן

כי עבודת בני גרשון שנשאו היריעות, שהם בחי' 'מקיפים'. והוא להמשיך בחינת אהבה עליונה שהיא בחינת 'מקיף', בששה מדות וגוונין שבמדות הנפש כנ"ל.

כאמור לעיל, בעבודת ה'יריעות' נכללות שני בחינות: 'אהבת עולם' המגיעה ע"י התכונות בגדלות ה', ולאחריה 'אהבה רבה' הבאה מלמעלה. ו'אהבה רבה' - היא בבחינת 'מקיף', שהיא למעלה מכלי האדם.⁸⁸

ושרש הענין הוא, שאהבה זו הבאה מלמעלה אינה נמשכת מספירת חסד המוגבלת בכלים, אלא מבחי' חסד בלתי מוגבל הנקרא "רב חסד", והוא בחינת 'מקיף' שלמעלה מהתלבשות בכלים.

והמשכה זו היא דוקא על ידי אהרן, שהוא הוא מקור ה'אהבה רבה' ובחינת "ורב חסד". והמשכת אהבה עליונה זו מבחי' "ורב חסד" - היא על ידי אהרן. ושמך 'אהרן' מורה על מידה זו, כפי שהולך ומבאר.

ולכן, נקרא 'אהרן' - א' ה"ר נ'.

כי 'הר' - היא בחינת אהבה. ולכן "אברהם אוהבי"⁸⁹, קראו 'הר'.⁹⁰

'מררי', שמורה על ב' בחינות מור - המור שבסממני הקטורת שהוא ענין הפיכת חושך לאור, שעל ידו בא המור דשמן המשחה - התלבשות אור אין סוף בתורה, שעי" באים ליראה עילאה, כנ"ל.

ולכן הם נשאו הקרשים, שהוא גם כן ענין חיבור 'יראה תתאה' ב'יראה עילאה'.

זהו מה שבני מררי נשאו את הקרשים, היינו שהרימו את בחינת ה'קרשים' - 'יראה תתאה' - לבא על ידה ל'יראה עילאה'.

פרק י

"על פי אהרן ובניו"

[בפרק זה יבאר מה שנאמר על בני גרשון נושאי היריעות, שעבודתם היא "על פי אהרן", וכמו שדייק בתחילת המאמר שענין זה נאמר רק בנוגע לעבודת בני גרשון, ולא בנוגע לעבודת בני קהת ומררי:]

וזתו "על פי אהרן ובניו תהיה כל עבודת בני הגרשוני", דדוקא גבי עבודת בני הגרשוני נאמר "על פי אהרן".

[דהנה כבר נתבאר בפרקים הקודמים ענין ה'יריעות' שנשאו בני גרשון - שהוא אהבת ה' בכלות הנפש. וכאן יוסיף ויבאר, שהיא אהבה שבבחינת 'מקיפים':]

⁸⁸. ולכן ג"כ אינה מגיעה ע"י התכונות אלא ניתנת לו מלמעלה בכח המצוות, כדלעיל.

⁸⁹. ישעיה מא, ח.

⁹⁰. פסחים פח, א.

מת בחר החר, שהיא אהבה עליונה יותר מבחינת אברהם⁹¹. וזהו אל"ף הר, אל"ף הוא בחינת פלא, שהוא ממדות עליונות שלמעלה מהשכל. ונקראים בזהר טורי חשוכא. ונו"ן הפשוטה, היא בחינת ירידת והמשכת אור אהבה רבה זו למטה לכל נשמות ישראל. כי אהרן הוא משכבה רועים המפרנסים לנשמות ישראל, ולכן בני גרשון שנשאו יריעות המשכן, שהוא גם כן העלאת

גבוהה מאוד, שמוכדלת ומופרשת לגמרי מה'הר', שהוא האהבה המוגבלת שהאדם יכול להגיע אליה ע"י התבוננות.

ובחינה זו נקראת 'טורי חשוכא' - הרים של חושך, כי מידות עליונות אלו ('רב חסד') הם נסתרות מסדר ההשתלשלות, ואין לאדם השגה בהם, "חושך לשון העלם" (תקס"ז).

[ועתה מבאר ענינו של הנו"ן פשוטה שבסיום תיבת 'אהרן':]

ונו"ן הפשוטה - היא בחינת ירידת והמשכת אור אהבה רבה זו למטה לכל נשמות ישראל. צורת האות ן' רומזת על הירידה למטה מטה. ועל זה מורה האות ן' שבשמו של אהרן - שהוא ממשיך את בחינתו ('א הר' - חסד מופלא שלמעלה מכלים) למטה מטה, לכל נשמות ישראל.

כי אהרן הוא משכבה רועים⁹³ המפרנסים לנשמות ישראל.

ישנם 'שבעה רועים' ש"ממשיכים חיות ואלקות לכללות נשמות ישראל" (תניא פמ"ב), וכל אחד מהרועים ממשיך בחינה אלקית מיוחדת. ועניינו של אהרן הוא להמשיך בכללות ישראל בחי' אהבה רבה, כי בחינתו של אהרן היא 'רב

'הר' מורה על התפעלות המידות, "להיותם עולים מלמטה למעלה, כמו התפעלות האהבה שהיא בחינת נשיאת הלב והגבהו לדבקה בו . . . לכן נמשל להר (תקס"ז)".

ולכן אברהם אבינו קרא את מקום המקדש 'הר' ("בהר ה' יראה"), לפי שעבודתו היתה באהבת ה'.

אך, אהרן מת ב'הר הקדש'⁹¹, שהיא אהבה עליונה יותר מבחינת אברהם⁹².

מדרגתו של אהרן היא 'הר' החר' - הר על גבי הר, כי בחינתו היא 'אהבה רבה' שלמעלה מן השכל וההתבוננות. ואהבה זו אינה מגיעה מבחינת 'הר' שהם המידות שבסדר השתלשלות ('חסד עולם'), אלא מהמידות שלמעלה מההשתלשלות ולמעלה מכלים מוגבלים ('רב חסד').

וזהו אל"ף הר, אל"ף הוא בחינת 'פלא', שהוא ממדות עליונות שלמעלה מהשכל. ונקראים בזהר⁹² 'טורי חשוכא'.

וזהו ענין האל"ף של 'אהרן', כי אל"ף הוא אותיות 'פלא', ופלא פירושו הוא מלשון הבדלה וריחוק הערך, כמ"ש 'כי לא נפלאה היא ממך, ולא רחוקה היא'. בחי' אהבה זו היא במדריגה

הנהגות צמח צדק

כד. כמ"ש על פסוק ועשית בנדי קדש לאהרן כו' (תו"א פב, א).

93. תיקוני זהר חדש (קד, א), וראה לקו"ש ח"כ עמ' 643.

91. במדבר כ, כח.

92. חלק ג' רמט, ב.

והמשכת וחבור ב' בחינות אהבה, אהבת עולם ואהבה רבה, היה זה דוקא על פי אהרן ובניו, דאהרן הוא מקור בחי' אהבה רבה ורב חסד, ולכן נקרא גם בן גרשון בנו"ן פשוטה דייקא⁹⁴, שיש בו גם בן מבחינת נו"ן פשוטה דאהרן, כי הנו"ן פשוטה רומז על ההמשכה למטה מטה, וכדי שיהיה ההמשכה למטה, היא על ידי בחינה עליונה יותר, כנודע מענין ועברתי בארץ מצרים אני ולא מלאך, על כן דוקא מבחינת אהבה רבה דאהרן יוכל לימשך למטה בכל נפש. והנה גרשון הוא לשון גירושין, כי ימינך ה' דוקא תרעץ אויב, הוא בחינת נפש הבהמית. מה שאין בן מקו השמאל יש יניקה בו, גם היריעות והמקיף מסמא עיני החיצונים.

מבחינת 'אהבה רבה' דאהרן יוכל לימשך למטה בכל נפש.

במכת בכורות מצינו שהקב"ה עבר בעצמו במצרים. ומבואר בזה, כי המלאכים מוגבלים בגדרי סדר ההשתלשלות, ולכן אינם יכולים להאיר במקום הקליפות שהוא היפך האור והקדושה, ורק הקב"ה בעצמו שלמעלה מכל גדרי ההשתלשלות - יכול לבא ולהאיר גם במקום הקליפות.

וכך הוא ג"כ בהמשכה דבני גרשון, שדוקא בכח שרשה העליון למעלה מהשתלשלות היא יורדת ונמשכת למטה מטה עד למקום הקליפות ומכניעה אותם, "שבהגלות נגלות חסד זה, אין סוף, אזי נגרשו החיצונים" (לקו"ת בהביאור).

והנה, 'גרשון' הוא לשון 'גירושין'⁹⁷, כי "ימינך ה'" דוקא - "תרעץ אויב"⁹⁸, הוא בחינת נפש הבהמית. מה שאין בן מקו השמאל יש יניקה בו. גם היריעות והמקיף מסמא עיני החיצונים⁹⁹.

חסד' שלמעלה מהשתלשלות, ובזה הוא 'רועה' ומפרנס את ישראל.

ולכן, בני גרשון שנשאו יריעות המשכן, שהוא גם בן העלאת והמשכת וחבור ב' בחינות אהבה - 'אהבת עולם' ו'אהבה רבה' - היה זה דוקא "על פי אהרן ובניו", דאהרן הוא מקור בחי' אהבה רבה, 'ורב חסד'.

ולכן, נקרא גם בן גרשון בנו"ן פשוטה דייקא⁹⁴, שיש בו גם בן מבחינת נון פשוטה ד'אהרן', כי הנו"ן פשוטה רומז על ההמשכה למטה מטה. השם 'גרשון' הוא ג"כ כמו אהרן בנו"ן פשוטה לבסוף, שזה מורה שהמשכה זו שעל ידי עבודת בני גרשון נמשכת ופועלת עד למטה⁹⁴. וכדלהלן.

וכדי שיהיה ההמשכה למטה, היא על ידי בחינה עליונה יותר. כנודע מענין "ועברתי בארץ מצרים"⁹⁵ אני ולא מלאך⁹⁶. על כן, דוקא

הנחות צמח צדק

כה. משא"כ גרשם שהוא במ"ם.

94. שמות יב, יב.

95. אלא שהנו"ן הפשוטה של אהרן מורה על ההמשכה למטה לנפש כל אדם ישראל, ונו"ן הפשוטה של גרשון מורה על ההמשכה למטה מטה יותר עד למקום הקליפות, כדלהלן (ע"פ תקס"ז).

96. הגדה של פסח.

97. ראה לקו"ש ח"ג ע' 19.

98. שמות טו, ו.

99. פע"ח שער קריאת ספר תורה פ"ו. וראה ע"ח שער מ"ב פי"ג.

כא ב וזהו מקדש אדני כוננו ידיך, פירוש שמדרגת הלויים הוא שהיו מחברים אור
אין סוף בעולמות, שהרי באמת אין ערוך לך, ולכן כדי שבאתערותא
דלתתא יהיה אתערותא דלעילא, זהו ענין הלויים, שהוא לשון חיבור, כמ"ש
הפעם ילוה אישי אלי, שהם הגורמים חיבור זה. וזהו שהיו נושאים המשכן

פרק יא

מקדש אדני כוננו ידיך

וזהו "מקדש אדני כוננו ידיך"¹⁰⁰.

בפסוק נזכר שם אדנות, אדון כל הארץ,
שמורה על מידת המלכות מקור העולמות. והוא
משום שע"י המשכן יורד שם הוי' שלמעלה
מהעולמות ושוכן בעולמות שמשם אדני"י (ע"פ
אוה"ת).

[וזו היתה עבודת הלויים ב'מקדש' - לחבר

ולהמשיך את אור ה' שישכון בעולמות:]

פירוש: שמדרגת הלויים הוא שהיו מחברים אור
אין סוף בעולמות.

שהרי באמת "אין ערוך לך". ולכן, כדי
שב'אתערותא דלתתא' יהיה 'אתערותא
דלעילא', זהו ענין הלויים, שהוא לשון חיבור,
כמ"ש¹⁰¹ "הפעם ילוה אישי אלי", שהם הגורמים
חיבור זה.

הקב"ה הוא למעלה לגמרי מעולמות, ובכדי
שאורו יתברך יתחבר אל העולמות צריכה להיות
'אתערותא דלתתא', ע"י עבודת האדם. ועל ידי
זה מתחבר אורו ית' אל העולמות.

וענין זה נפעל על ידי עבודת הלויים,
שנקראים כן על שם 'הפעם ילוה אישי אלי',
לשון חיבור¹⁰². היינו, שבני לוי בעבודת המשכן

'גרשון' הוא לשון 'גירושין', "שמגרש המידות
הרעות . . בהגלות נגלות המידות שלמעלה
מהשכל הם מתגרשים ואין להם יניקה (לקו"ת בביאור
פ"ה)".

וזה הוא דוקא על ידי גילוי מידת החסד
הבלתי מוגבל שלמעלה מהשתלשלות, "על פי
אהרן", כי לגרש את בחי' הרע הוא דוקא ע"י
ממדת החסד, מידתו של אהרן.

וכמו שאמר הכתוב 'ימין ה' תרעץ אויב',
שע"י התגלות בחי' הימין שלמעלה, 'חסד דרועא
ימינא', אזי 'תרעץ אויב' - נעשה ביטול ו'גירוש'
האויב, הנפש הבהמית.

דהנה, בחי' 'שמאל' - הוא ענין הגבורה
וצמצום ('גבורה דרועא שמאלא'). ומבחי' זו
נמשכת יניקת הקליפות, שיש להם מקום ויניקה
ע"י ריבוי הצמצומים. ולכן, ביטול הקליפות
וגירושן הוא ע"י התגלות בחי' ימין דייקא.

והיינו על ידי החסד הבלתי מוגבל שלמעלה
מהשתלשלות, שהוא בחינת 'מקיף', "שהוא מה
שאינו נמשך ומתלבש בהכלי, מפני שאורו גדול
עד שאין הכלי יכולה להכילו כלל . . ולכן המקיף
דוחה ומסמא עיני החיצונים. שיניקת
החיצונים הוא דוקא מחמת ההשתלשלות בכלים
מכלים שונים, שע"י"ז גם היש יכול לקבל יניקה,
משא"כ ע"י אור המקיף הם נדחים מפניו" (לקו"ת
ד"ה ויקח קרח).

100. ובמדרש (ב"ר עא, ד): "לוי זה עתיד ללות את הבנים
לאביהן שבשמים".

101. שמות טו, יז.

102. ויצא כט, לד.

וכליו ואחר כך היה חניה, העלאה והמשכה. וזהו מקדש אדני כוננו, שיהיה גילוי אור אין סוף ב"ה למטה, ושכנתי בתוכם, ידיך הם ג' ידות, יד הגדולה, יד החזקה, יד הרמה. יד הגדולה שהיא בחינת ורב חסד הוא ענין עבודת בני הגרשוני, ויד החזקה בחינת שמאלו תחת לראשי, הוא בחינת בני מררי. ויד הרמה זהו בחינת בני קהת. כי רמה לשון רוממות, והוא בחינת בני קהת שהיו נושאים הארון והלוחות כו'.¹⁰³

עבודת שלושת משפחות הלויים:

וזהו "מקדש אדני כוננו" - שיהיה גילוי אור אין סוף ב"ה למטה, ושכנתי בתוכם - "ידיך", הם ג' ידות: 'יד הגדולה'¹⁰⁴, 'יד החזקה'¹⁰⁵, 'יד הרמה'¹⁰⁶.

'יד הגדולה' שהיא בחינת 'ורב חסד' - הוא ענין עבודת בני הגרשוני.

'גדולה' - מורה על מדת החסד¹⁰⁷, וקאי על מידת 'ורב חסד' שהיא נמשכת בלי גבול וכלי, 'ולגדולתו אין חקר'.

וזהו ש'יד הגדולה' מורה על עבודת בני הגרשוני, כי בני גרשון ממשיכים את האהבה רבה דבחינת אהרן, שהיא מבחינת 'רב חסד'.

ו'יד החזקה' - בחינת "שמאלו תחת לראשי"¹⁰⁸, הוא בחינת בני מררי.

יד החזקה מורה על תוקף וגבורה. וזו היא עבודת בני מררי, בקו היראה שמבחי' הגבורה, 'דרועא שמאלא'.

ו'יד הרמה' - זהו בחינת בני קהת, כי 'רמה' לשון רוממות, והוא בחינת בני קהת שהיו נושאים הארון והלוחות כו'.

הנחות צמח צדק

כו. וחנה הכח להעלאה זו שעל ידי הג' לויים, אי אפשר להיות כי אם על ידי המשכה בתחלה מלמעלה, וזהו על

גורמים חיבור זה, שהקב"ה יתחבר וישכון בעולמות¹⁰³.

וזהו שהיו נושאים המשכן וכליו ואחר כך היה חניה - העלאה והמשכה.

בכדי שיומשך אורו יתברך שמרומם לגמרי מהעולמות לשכון בעולמות המוגבלים, צריך האור להתצמצם לפי ערך העולמות. וזו היא תנועה של 'העלאה' למעלה, שלא להאיר למטה. ואח"כ האור המצומצם יורד למטה, בתנועה של המשכה וגילוי להאיר בעולמות.

ולכן גם עבודת האדם (הממשיכה את האור) צריכה להיות בדוגמת זאת, עליה ו'רצוא', ואח"כ 'שוב'. וכך גם במסעות שבמשכן: נסיעה, ואח"כ חניה (ע"פ תקס"ז בהביאור).

[ועתה יבאר בענין עבודת הלויים במקדש - שעל זה אומר הכתוב "מקדש אדני כוננו ידיך". דהנה, על הכתוב "מקדש אדני כוננו ידיך", כתב הרמ"ז (פרשת פנחס דף רכ"א) ש'ידיך' הם שלושה 'ידות' שנזכרו בכתובים: 'יד הגדולה' 'יד החזקה' ו'יד רמה'. ולהלן יבאר שייכות ג' ידות אלו להמבואר לעיל בענין

106. שמות יד, ח.

107. כמ"ש "לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת וכו'", שפסוק זה מונה ז' המדות עליונות, ומתחיל ממדת

החסד, שנק' 'גדולה'.

108. שה"ש ב, ו.

103. ראה בתניא פרק נב-נג שכללות התלבשות אורו יתברך להחיות את העולמות הוא מ'היכל קדשי קדשים', ע"ש.

104. שמות יד, לא.

105. שמות ו, א.

בני קהת נשאו את הארון והלוחות, שבהם שורה אורו העצמי של הקב"ה. ובחינה זו הוא

בחינה היותר גבוהה, וזהו יד רמה" (לקו"ת בהביאור, פ"ה)¹⁰⁹.

הנחות צמח צדק

ידי הכהנים, ולכן, לא היו הלויים מתחילים בעבודתם כי אם על ידי הכהנים, כמ"ש ושמו איש איש על עבודתו בו' וכמש במקום אחר. (עיין מ"ש עוד מענין ג' ידות בד"ה חייב אינש לבסומי בפוריא, תר"א צה, ג) וזהו ענין נשא את ראש בני גרשון גם הם. ומה שבבני מררי לא נאמר נשיאת ראש, עיין ברכות ריש פרשת נשא, לפי שקחת חי' מטועני הארון, שהוא קדש הקדשים בו', וגרשון היה קדש, דהיינו שהיה בכור, ובתיב קדש לי כל בכור בו', מה שאין כן בבני מררי בו', עיין שם - במדרש רבה. ויש לפרש: דהנה מבואר לעיל בפירוש שאו את ראש, דהיינו, לקשר בחינת רצון התחתון הנמשך מבחינת ראש ומוחין המלוכשים בנוף, ולחברו ולהעלותו לבחינת הרצון שלמעלה מן השכל, שהוא מבחינת מזליה בו' (עיין שם ריש פרשת במדבר). והנה, עיקר העלאה זו זהו על ידי עסק התורה, שהיא בחינת רצון העליון, וכמו שכתוב שם בענין אחותיו בו' ובשאר דוכתי, וכמו שנתבאר לעיל בד"ה וידבר אלקים את כל הדברים, גבי אם אין חכמה אין יראה. ולכן, גבי בני קהת שהיו מוענין את הארון שבו הלוחות, נאמר נשא את ראש. וזהו ענין קדש הקדשים, עיין מ"ש בד"ה וישב יעקב, ובד"ה שבת שבתון. אלא שבבני גרשון שהיו נושאי היריעות, שהוא גם כן ענין התחברות אהבת עולם באהבה רבה, לכן, נאמר בהם גם כן נשא את ראש בני גרשון גם הם בו'. אבל עבודת בני מררי הוא בבחינת יראה הנמשכת מן הראש והמוחין, לכך לא נאמר בהם נשיאת ראש. כי ענין נשיאת ראש הוא להתעלות למעלה מבחי' המוחין, ואילו ענינם דבני מררי הוא בבחי' יראה הנמשכת מן הראש ומוחין. אלא, שעל ידי זה, עבודת בני מררי, יבא אחר כך לבחינת ומעלת קהת וגרשון, שהוא ענין נשיאת ראש.

109. במאמר לא נתבאר להדיא התירוץ על הקושיא שבתחילת מאמר זה "למה נאמר בבני גרשון גם הם", ונתפרש ב'ביאור' בלקו"ת פ"ו, שענין נשיאת הראש הוא העליה בבחינת ה'כתר' שלמעלה מהראש (שהראש המורה על תחילת הכוחות הפנימיים), ולכן נאמר בבני גרשון 'נשא את ראש' לפי שהם ממשיכים מבחינת הכתר המקיף ב'אהבה רבה' וקיום המצוות, כמו שנתבאר לעיל בארוכה.

ומ"מ נאמר בנשיאת הראש דבני גרשון 'גם הם', לפי שהם טפלים בענין נשיאת הראש לבני קהת, כי בני קהת

עניינם הוא נשיאת הכלים שהם מבחינת התורה, ובתורה אור אין סוף שלמעלה מעולמות בא בפנימיות בכלי התורה, ולא במקיף לבד, וזו בחינה יותר באור שלמעלה מעולמות שמאירה גם בפנימיות, משא"כ בקיום המצוות בהם נשאר האור העליון בבחינת 'מקיף' בלבד הוא הוא מבחינת 'חיצוניות הכתר' שהארתה היא דווקא באופן מקיף. ולכן בני גרשון שבעבודתם מאיר 'חיצוניות הכתר' טפלים לבני 'קהת' שנושאים את הכלים בהם מאיר 'פנימיות הכתר', ובפנימיות. (וראה ביאור באופן אחר בהגהת הצ"צ כאן).

פטרונים הגליון

לזכות ידידינו הנכבד

הרה"ח ר' אברהם בן שרה אסתר שיחי

והוגתו מרת הניה בת רבקה תחי

הולצברג

וכל יוצ"ח שיחי

לזכות

החתן הרה"ת יעקב מנחם מענדל שיחי יוניק

והכלה מרת רענדל לאה שתחי לזין

לרגל בואם בקשרי השידוכין בשעתומ"צ

הוקדש ע"י הורי החתן הרה"ת ר' דובער ורעיתו שיחי יוניק

לזכות

השליח הרה"ת ר' יוסף יצחק והוגתו מרת שטערנא

שרה שיחי מינץ

ולזכות הילדים מנחם מענדל, אייזיק גרשון,

צמח, משה, וחי' מושקא שיחי מינץ

שיחיו להם ברכות בכל מכל כל בטוב הנראה והנגלה,

ושיריו מהם הוריהם אידישע חסידישע נחת

לעילוי נשמת

הרה"ת ר' אליהו ציון בן הרה"ת ר' חנניה ומרת ברוכה

ולזכות מרת סופי' בת גרז שתבלחט"א

ולזכות ר' חיים שמעון בן רחל,

ומרת חי' לאה בת ראשקא שיחי

נדבת אוריאל בן סופי' והוגתו מרת חנה טויבע

בת חי' לאה ומשפחתם שיחי

שיחיו להם ברכות בכל מכל כל בטוב הנראה והנגלה

לזכות

ידידינו הנכבד הרה"ח ר' ישעי' זושא

וזו' מרת אסתר שיחי ווילהעלם

שיחיו להם ברכות בכל מכל כל בטוב הנראה והנגלה

נדבת

ר' יוסף הלוי והוגתו מרת חנה מלכה שיחי

גורביץ

לזכות כל משפחתו

שיחיו להם ברכות בטוב הנראה והנגלה בכל מכל כל

מנדבים חודשיים

לזכות הרה"ת ר' לוי הלוי בן שרה וזוגתו

מרת שיינא מלכה בת רחל

ובניהם יהודית, צבי הירש הלוי, חי'

מושקא בת שיינא מלכה

...

Refuah Sheleima to

Daniel Reuvein ben Dina

Donated Anonymously

לזכות ר' יעקב בן חנה שיחיו גרסון

וכל משפחתו

...

הרה"ת ר' שלום דובער וזוגתו לזכות

מרת חי' מושקא גורביץ

וכל משפחתם

לזכות הרה"ת ר' שמואל דוד וזוגתו

שיחיו ניומאן וכל משפחתם

...

לזכות משפחת אהרן

שיתברכו בכטו"ס

...

לזכות משפחת באביטש

שיתברכו בכטו"ס

לזכות הת' מנחם מענדל בן שיינא באשא

...

לזכות הרה"ת ר' אביגדור סימאנדס וכל משפחתו

...

לזכות ולרפוש עבוד חי' אלה שתחי' בת ריסא

ולזכות עמנואל בן חי' סאשה

...

לזכות ולרפוש ליוסף יצחק בן איריס ודורי בן אורה

...

לזכות אשר בן רינה לזיווג משורש נשמתו

ולגאולה שלימה של עם ישראל בקרוב ממש

...

לזכות ולרפוש לשאול אליהו שיחי' בן חנה רבקה שתחי'

...

לזכות מרת חנה מינא בת שושנה אביבה

...

לע"נ הר"ר כתרילאל שלום בן הר"ר חיים יצחק ע"ה

...

לזכות הרה"ת ר' נחמן דוב שיחי' בן מאלע, ומשפחתו

...

לע"נ יחזקאל בן יוסף חיים ולע"נ רבקה בת יחזקאל

...

לע"נ ר' ראובן בן יוסף רובינשטיין ע"ה

נדבת חתנו ר' מיכל קארצאג

...

לזכות יהודית ולזכות אחיותיה חי' מושקא, זעלדא, ואחיה

שרגא פייוויש, מנחם מענדל

נדבת הורי' מרדכי אברהם ישעיהו ווג' מרת אסתר שפרה שלזנר

...

לזכות הרב ומשפיע שמואל לו, שימשין בעבודתו הקודש,

מאת תלמידו שאול גנגולי

...

לזכות אייזק גרשון בן שיינא באשא, מנחם מענדל, לוי,

יוסף, חי' מושקא, שלום דובער, אברהם זאב, יהושע זעליג

...

לזכות ר' לוי יצחק הלוי וזוגתו מרת חנה קורניסקי

וכל יוצאי חלציהם ולזכות 'חדר מנחם' מלבורן אוסטרליה

...

לע"נ ראובן אברהם בן אלתר שלמה זלמן

...

לזכות התמים מיכאל זהבי

לזכות כ"ק אדמו"ר נשיא דורינו

ולזכות הרבנית הצדקנית חי' מושקא

...

לזכות הרה"ת ר' אברהם דוד ומרת רחל לאה סיברג

...

לע"נ בתיה בת שלמה הלוי ע"ה

...

לזכות לוי וזוגתו מרת רבקה לאה ובניהם חי' מושקא, מנחם

מענדל, ובתיה מינא געלב

...

לזכות התמים אליה סילפין

...

לזכות הרה"ת ר' אברהם אברמסון וכל משפחתו

...

לזכות הרה"ת ר' נחמן דוב שיחי' בן מאלע, ומשפחתו

...

לזכות הרה"ת ר' ישראל מאיר אברמסון וכל משפחתו

...

לע"נ הרה"ת אברהם ישעי' בהרה"ת עובדי' ע"ה שטראקס

...

לזכות בת שבע שתחי'

בת הרה"ת יוחנן מרזוב וכל משפחתו

...

לזכות דינה בת שבע בת מאירה אסתר

...

לזכות פערל רייזל בת אהובה ברכה

...

לזכות הרה"ת ר' יהושע בירקאוויץ וכל משפחתו

...

לע"נ רבקה אלטא בת חנה לאה ע"ה

...

לע"נ הילדה היקרה עדאל שיינא ע"ה

בת הרה"ת מרדכי אליה ילחט"א האנאווער

...

לזכות הרה"ת ר' חיים משהווגתו מנוחה רחל

ובניהם מנחם מענדל ופעסא

...

לע"נ הרה"ת ר' שמואל אייזיק הלוי ע"ה פאפאק

נדפס על ידי ולזכות משפחתו

...

לזכות אסתר בת רחל

שיעורים חדשים
בכל שבוע

מבחר של
עשרות מגידי שיעור

מסודר
להפליא

טעמו וראו כי טוב ה'! נשמתך משתוקק לשיעורים בחסידות

הכל רק בלחיצת כפתור!

www.otzerhachassidus.com

יש גם אפשרות 'להוריד' כל השיעורים ל-mp3 player וכדומה

שיעורים בחסידות לכל אחד בכל מקום

אפשרות
להכניס השיעורים
ל-MP3/USB הפרטי שלך

לפרטים
או להשיג השיעורים, צלצלו:

347.762.6054

ומלאה הארץ ידעה את ה'

מכון
לעבדך באמת

טעל: 718.650.6295

אימייל: admin@otzerhachassidus.com

אתר: www.otzerhachassidus.com

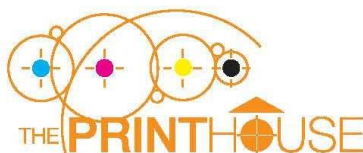

**ניתן להשיג הקונטרסים בחינם מידי שבוע בשבוע
במוקדים בכל שכונות החרדיות ברחבי ניו יארק**

**לפרטים נא להתקשר בטלפון 718-650-6295
או באימייל info@otzerhachassidus.com**

**כמו"כ אפשר לקבלו באימייל
או להורידם מאתר אוצר החסידות
www.otzerhachassidus.com**

נדפס באדיבות

538 Johnson Avenue | Brooklyn, NY 11237

t 718.628.6700 f 718.628.6900 e jobs@tphny.com w tphny.com